Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT

פרייז 15 גראשען

הייגט 10 זייטען

לאדזשער פאלקסבלאט

№ 301 | Łódź, Poniedziałek 28 grudnia 1931 r. | נײנטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, י״ח טבת תרצ״ב | № 301

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

מאנופאקטור פאר סאוויעט-רוסלאנד

ס'קומען פארשטייער וועגן מאכן גרויסע בעשטעלונגען

וו א ר ש א, 27. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

אין די ערשטע טעג פון חודש יאנואר קומען אן פארשטעהער פון די גרעסטע סאוויעטישע אינדוסטריע-טרעסטען. כדי צו שליסען גרויסע קאנטראקטען אויף גרויסע בעשטעלונגען פאר סאוויעט-רוסלאנד.

עס האנדעלט זיך קודם כל וועגען מעטאל און מאנופאקטור-אויסארבייטונגען.

היינט — המשך פון „בריסקער" פראצעס

וו א ר ש א, 27. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

מארגען, ד.ה. מאנטאג ווערט צוריק בעניימ דער „בריסקער" פראצעס.

עס דארף רעדען דער ערשטער — דער פערטיידיגער פון מאסטעק'ן אדוו. בארטשיקאווסקי, און די פערטיידיגער פון סאוויצקי'ן די אדוו. אויאזדאווסקי און טשערניצקי.

בסך הכל דארפען נאך רעדען 9 אדוואקאטען.

לארד רידינג און זיין פרוי אנגעקומען קיין ארץ-ישראל

י ר ו ש ל י ם, 27 (יט"א טעלעגראפיש) לארד רידינג מיט זיין פרוי זענען אנגעקומען קיין עגיפטען. אין קאנטארא (גרעניץ פון ארץ-ישראל) זענען זיי בעגריסט געווארען פון אינזש. רוטענבערג. פון קאנטארא זענען זיי אפגעפאהרען קיין חיפה, און דארט פאהרען זיי קיין עבר-הירדן.

נייער פאליטישער קורס אין פוילען?

די געשפרעכען מיט בארטעל'ן און לעמבערג

וו א ר ש א, 27. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט).

אין צוזאמענהאנג מיט די קלאנגען וועגען בעשטימען בארטעל'ן אלס פרעמיער, גיט מען איבער אז עטליכע פערטרויאונגס-מענער פון מארשאל פילסודסקי זענען ארויסגעפאהרען קיין לעמבערג, וואו זיי פיהרען געשפרעכען מיט בארטעלען, און זיי בעמיהען זיך איהם איבערצייגען, ער זאל וועלען אננעהמען דעם פרעמיער-אמט.

ווי מען האלט, בעדייט עס א נייעם פאליטישען קורס אין פוילען.

וואס בארטעל האט געענטפערט ווייסט מען נאך נישט.

אויב ער וועט נישט ווערען פרעמיער, ווערט אנגערופען א גאנצע רייה אנדערע נעמען, און צווישען אנד. אויך — פון גענעראל סקלאדקאווסקי.

העשעל פארבשטיין ביים פוילישען אמבאסאדאר סקירמונט

רעדט ארום די עקאנאמישע לאגע פון די פוילישע יודען

ל א נ ד א ן, 27. (יט"א טעלעגראפיש)). דער פוילישער אמבאסאדאר אין ענגלאנד — סקירמונט, האט אויפגענומען דעם פרעזידענט פון דער אלוועלטליכער מזרחי-ארגאניזאציע העשיל פארבשטיין. אין דעם געשפרעך זענען בעריהרט געווארען א גאנצע רייה פראגען, ס'איז אויך ארומגערעדט געווארען וועגען דער עקאנאמישער לאגע פון די פוילישע יודען.

אין אפיציעלען קאמוניקאט ווערט געזאגט, אז דער געשפרעך האט געטראגען א זעהר פריינדליכען כאראקטער.

פערשטענדיגונג פון ציוניסטען מיט דער אגענץ „הדסה"

וועגען א געמיינזאמע אקציע פאר'ן נאציאנאל-פאנד

נ י ו - י א ר ק, 27. (יט"א טעלעגראפיש). נאך לענגערע אונטערהאנדלונגען איז געקומען צו א פערשטענדיגונג צווישען ציוניסטען, נישט-ציוניסטישע מיטגלידער פון דער אגענץ, הדסה, קרן-קימת, וועגען א געמיינזאמער קאמפאניע פאר'ן נאציאנאל-פאנד, וועלכע וועט זיך אנהייבען אין יאנואר 1922

אין דער קאמפיין וועט זיך אויך בעטייליגען נחום סאקאלאוו.

ד"ר וואו

דער נייער כינעזישער אויסערן-מיניסטער

פערברענט דער נייער בנין פון „טאז"

ארעסטירט דער פרעזעס פון „טאז" אין סארני

ס א ר נ י, 27 (יטא טעלעגראפיש) דער נייער בנין פון „טאז" איז פולשטענדיג אפגעברענט געווארען. די היזקות זענען גרויס. דער פרעזעס פון „טאז" איז ארעסטירט געווארען.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין עלטער פון 55 יאהר מיין ליבער מאן, אונזער טייערער און אונפערגעסליכער פאטער, שווינערפאטער און ברודער

נ. ע. פנחס ראזענבערג

די לויה קומט פאר היינט, מאנטאג, דעם 28-טען דעצעמבער 1931 (י"ח טבת תרצ"ב) 12 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז שרודמיעסקא 3, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

מזל-טוב

צו דער חתונה פון מיין פריינד

הערמאן אוניקאווסקי

מיט פרל.

מאניע שווארצענבערג

ווינש איך א גליקליך צוזאמענלעבען.

פינקוס וויינטרויב.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאך איך בעקאנט דעם געעהרטען פובליקום, אז פון 15-טען דעצעמבער ד. י. האב איך ערעפענט אן ערשטקלאסיגען און עלעגאנטען

הערען- און דאמען-

פריזיר-סאלאן

אויף

זשעראמסקיעגא 28

וואס ווערט אנגעפיהרט פון ערשטקלאסיגע פאכמענער. עמפפעהלענדיג זיך דער געעהרטער קונדשאפט, פערבלייב איך מיט אכטונג

א. ארבשטיין.

בעמ.: צוליב'ן קריזיס צוגענגליכע פרייזען. זויסגעצייכנעטער מאניקיר.

מזל-טוב

א הערצליכען מזל-טוב ווינש איך מיין ווערטען פריינד

הערמאן אוניקאווסקי

צו זיין חתונה מיט ה"ר

מאניע שווארצענבערג

זאל אייער לעבענס-וועג מיט רויזען בעצירט זיין.

סאלעק גרינבערג.

צוליב דער בר-מצוה-פייערונג פון

וואלף בערנהיים

(סקווערא גוא 20)

דעם זוהן פון אונזער געעהרטען וו.-פרעזעס יוסף, גראטולירען מיר איהם, ווי אויך זיין פאמיליע הערצליכסט.

גלייכצייטיג דאנקען מיר הערצליכסט פאר די שפענדען לטובת אונזער פעראיין.

די פערוואלטונג פון „מלביש ערומים", סקווערא 15

אונזערע ליבע פריינד

משה פאזנאנסקי און פרוי

צו די תנאים פון זייער ליבע טאכטער

פרל. געניא מיט ה' מיעטעק בירנבוים

ווינשען מיר זיי א הארציגען מזל-טוב און דעם יונגען פאר א גליקליכע צוקונפט.

חיים בוים און פרוי.

א הערצליכען מזל-טוב ווינשען מיר אונזערע ליבע פריינד

משה פאזנאנסקי און פרוי

צו דער פערלאבונג פון זייער ליבע טאכטער

פרל. געניא מיט ה' מיעטעק בירנבוים

און דעם יונגען פאר ווינשען מיר פיל גליק און עוויגעס צופרידענהייט.

אייזיק יאקובאוויטש און פרוי.

צענטר. אויספיהר־קאמיטעט בעשטעטיגט

די גרינדונג פון א יודישען אויטאנאמען ראיאן אין בירא־בידזשאן

מאסקווע, (יט"א). דער אלרוסישער צענטראלער אויספיהר־קאמיטעט, דער געזעצגעבערישער רישער ארגאן אין סאוויעט־רוסלאנד האט אויף איי־נער פון זיינע לעצטע זיצונגען בעשטעטיגט דעם בעשלוס וואס דאס פרעזידיום פון „ציק" האט אנ־גענומען דעם 30־טען סעפטעמבער ה.י. וועגען דער גרינדונג פון א יודישער נאציאנאל־טעריטאריא־לער אויטאנאמער אייגהייט אין בירא־בידזשאן צום סוף פון 1933־טען יאהר.

די בעשטימונג לויטעט:

„אטיפיצירענדיג דעם בעשלוס פון אלרוסי־שען צענטראלען אויספיהר־קאמיטעט וועגען אר־גאניזירען אין בירא־בידזשאן א יודישע אויטאנאמע אייגהייט, ווערט בעשלאסען פארלעגען דעם ווייט־מזרח'דיגען געגענדליכען אויספיהר־קאמיטעט און דעם „קאמזעט" עפארייטען און אריינטראגען אין סאנארקאם (קאמיסארען־ראט) פון רספס"ר א פלאן פון ווירטשאפטליכע און קולטורעלע מאסמיטלען פאר דער ווייטערדיגער ענטוויקלונג און בעפעסטיגונג פון בירא־בידזשאנער ראיאן".

מיט דער בעשטעטיגונג דורכ'ן צענטראלען אויספיהר־קאמיטעט בעקומט דער בעשלוס די קראפט פון א געזעץ.

א רויב־מארד איז בערלין

בערלין, 27 (פאט) אין דער ניטול־נאכט האבען אומבעקאנטע רויב־מערדער בעפאלען א ציגארען־געוועלב אין צענטר־בערלין.

די באנדיטען האבען דערמארדעט דעם 66־יאהריגען לייטער פון דער בעקאנטער פירמע „לעזער און וואלף", גוסטאוו הוט, וועלכען מ'האט שפעטער געפונען אנ'אדורכגעשאסענעם קאפ.

די רויבער האבען ארויסגענומען פון דער קאסע 300 מארק און זענען אנטלאפען.

פאליציי האט בעשטימט א פרעמיע פון 1000 מארק פאר ענטדעקען די מערדער.

די פאליטיק פון אמעריקא לגבי יאפאן

מאסקווע, 27 (ספ. טעל.) אין א ארטיקעל בעהויפט די „פראוודא", אז אמעריקא בעמיהט זיך מיט אלע מעגליכקייטען צו פערשלעפען דעם סכסוך צווישען יאפאן און כינע, כדי אזוי ארום צו פערשטארקען די שוועריגקייטען, אין וועלכע עס געפינט זיך יאפאן. שטאטסעקרעטאר סטימסאן האט ביז איצט אונטערשטיצט יאפאן, צוערשט כדי יאפאן אפצושוואכען, דאן כדי אפצושניידען יאפאן פון כינעזישען מארק און ענדליך כדי צו פערצער־גערען די בעציהונגען צווישען יאפאן און די סאוויעטען.

יודען ענטלויפען מאסענווייז פון דייטשלאנד

צוליב דער געשפענסטיגער היטלעריסטישער בעוועגונג

פאריז, 27 (י.ט.א. טעלעגראפיש) לעצ־טענס קומען אן בעדייטענדע גרופעס דייטשע יו־דען, וועלכע פערלאזען מאסענווייז דייטשלאנד, צו־ליב דער היטלערישער בעוועגונג.

די עמיגראציע פון די דייטשע יודען, האט זיך נאך פאראיאהרען אנגעהויבען.

איצט האט זיך די עמיגראציע בעדייטענד פערשטארקט.

נייער סאוויעטיש־דייטשער אפמאך

בערלין, 27. (ספ. טעל.) אפיציעל ווערט געמאלדען, אז אין פועל יוצא פון די דייטש־סאוויע־טישע ווירטשאפטליכע אונטערהאנדלונגען, וואס זע־נען געפיהרט געווארען אין בערלין, איז עהערגעכ־טען דעם 25 אונטערגעשריבען געווארען א פראָ־טאקאל.

די בעשלוסען זענען אנגענומען געווארען אין דער פארם פון א פראטאקאל. און דארפען בעשטע־טיגט ווערען דורך די פעראינטערעסירטע צדדים.

דער ציל פון די בערלינער אונטערהאנדלונגען איז געווען צו פערשפרייטען די יסודות פון דער דייטש־סאוויעטישער ווירטשאפטליכער צוזאמענאר־בייט. די דייטשע רעגירונג האט צוגעגעבען דידאר־זיגע אונטערהאנדלונגען א בעוונדערע בעדייטונג מחמת אין זייערע ראהמען האט געזאלט אויסגע־פארשט ווערען דאס פראבלעם פון די סאוויעטישע צאהלונגס־פעהיגקייטען.

דער דאזיגער ענין האט געקאסט א כמעט צוויי־חדשימדיגע אינטענזיווע צוזאמענארבייט.

חוץ מזה זענען געפארשט געווארען די מעגליכ־קייט פון פארסירען דעם אפזאץ פון די סאוויעטישע לאנדווירטשאפטליכע פראדוקטען אין דייטשלאנד.

דער רעזולטאט פון די בערלינער אונטערהאנד־לונגען איז אנ'אקט פון גייע דייטשע הנחות לגבי דעם סאוויעטישען פערבינדעטען.

געשעהען א נס — רעומאטיזם איז פערשוואונדען!

רעומאטיזם, פאדאגרע און ענליכע קראנק־הייטען שטאמען דערפון, וואס עס זאמעלט זיך אן הארנזויער אינ'ם ארגאניזם. הארנ־זויער בעשטעהט פון נאדעלשפיציגע קרי־שטאלען, וועלכע באזעצען זיך אין די מוס־קולען און אין אנדערע גלידער און פער־אורזאכען א סך מאל ביי די קלענסטע בא־וועגונגען שרעקליכע שמערצען. בפרט אין די געלענקען קענען די שארפע קרישטאלען גורם זיין די ערגסטע ליידען און אויס דעם בעטרעפענדען מענש מאכען א קריפעל. אויך ה' א. שפעט, א בלאכאזש אין לעמבערג, פילסודסקעגא 14, האט א סך יארען געליטען שווער אויף רעומאטיזם. „איך בין שוין עט־לעכע מאל געווען אין קוראָרט לוביען", שרייבט ער צ. א. „א חוץ דעם האב איך אלע מעגליכע היילמיטעל אויסגעפרווט (דארונטער שמערצהאפטע איינשפריצונגען) אבער דאס האט נישט קיין סך געהאלפען און איך האב שוין לעצטענס נישט געקענט ארבייטען. גראד דעמאלס האט מען מיך אויף טאגאל אויפמערקזאם געמאכט און נאכ'ן באנוצען פונ'ם ערשטען שאכטעל טאגאל איז געשעהען א נס: די שמערצען זענען פולקומען פערשוואונדען און איך קען ווידער ארבייטען". עהנליך בעשטעטיגען טויזענדער מענשען, וועלכע האבען בענוצט טאגאל געגען רעומאטיזם, פאדאגרע, ריי־סען אין די געלענקען און איברים, נערוועז־און קאפשמערצען, גריפע און עהנליכע קראנקהייטען. אונשעדליך פאר'ן מאגען, הארץ און אנדערע ארגאנען. טאגאל שטילט נישט נור די שמערצען, נור איז אויך עוקר מן השורש די קראנקהייטען און לעזט אויף די הארנזויער. דערפאר האט מען מיט טא־גאל דערגרייכט איבערראשענדע דערפאל־גען אפילו אין פארעלטערטע פאלען ווען אנדערע מיטעל האבען נישט געהאלפען. אויב טויזענדער דאקטוירים פארשרייבען טאגאל, קענט איהר מיט פערטרויען דאס מיטעל קויפען. אין אלע אפטייקען. פרוווט נאך היינט אוים, פערלאנגט אבער אין אייער אייגענעם אינטערעס ווירקליך נור טאגאל. ס'איז נישט פארהאנען קיין בעסער מיטעל.

שארפער ארויסטריט פון מאיר גראסמאן

אויף דער רעוויזיאניסטישער לאנד־קאנפערענץ איז ווארשא

ווארשא, 27. (טעלעפאניש פון אונזער קא־רעספאנדענט).

די רעוויזיאניסטישע לאנד־קאנפערענץ האט זיך געעפענט אין דעם איינשטיין־זאל פון אקאדעמישען הויז.

געקומען זענען 250 דעלעגאטען פון 200 שטעט.

מ'האט ערווארט אז ס'זאל אנקומען זשאבאָ־טינסקי. ער קומט אבער מארגען, מאנטאג.

געעפענט האט דעם צוזאמענפאהר דער העברע־אישער דיכטער יעקב קאהאן, וועלכער האט אנגע־הויבען העברעאיש און איז באלד אריבער צו רע־דען אויף יודיש.

עס בעגריסען דעם צוזאמענפאהר: ד"ר קלור־מעל, אין נאמען פון צ.ק. פון דער ציוניסטישער אר־גאניזאציע, „ד"ר שמעטערלינג, אין נאמען פון „תרבות", און שמואל שוויף, אין נאמען פון שקל־פערבאנד.

עס בעגריסט אויך דער דעלעגאט פון די עסט־רייכישע רעוויזיאניסטען ד"ר ריכטער, וועלכער שיל־דערט די שווערע לאגע פון די עסטרייכישע יודען.

נאכהער נעהמט א ווארט מאיר גראסמאן.

ער זאגט, אז צוליב דער איצטיגער שווערער לאגע אינ'ם ציוניזם וואלט מען געדארפט רופען א וועלט־קאנגרעס פון די רעוויזיאניסטען.

ווען ער רעדט וועגען א"י זאגט ער, אז די ענגלישע רעגירונג איז אין איהר פאליטיק דעמאס־קירט געווארען.

די אפשאצונג פון די רעוויזיאניסטען האט זיך ארויסגעוויזען פאר א ריכטיגע. מען לאזט נישט אריין -- זאגט ער — קיין יודען אין ארץ־ישראל. כל־זמן דאס „ווייסבוך" איז נישט אפגעשאפען גע־ווארען האבען מיר צו טון מיט אנ'אנטי־יודישען מאנ־דאט אין א"י.

עס זענען פערהאן בולטע בעווייזען, אז ענג־לאנד גייט מיט די מוסולמענער און די אראבער גע־גען די יודען.

אויב אין א"י וועט זיין א יודישע מעהרהייט וועט דארט זיין א יודישע מלוכה, און אויב ס'וועט דארט זיין אנ'אראבישע מעהרהייט וועט דארט זיין אנ'אראבישע מלוכה.

צו דער פאליטיק פון די ציוניסטישע פיהרער טאר מען נישט האבען קיין צוטרוי.

מיר מוזען — זאגט ער — איבערגיין אין אנ־אפאזיציע געגען ענגלאנד. מיר מוזען פיהרען א פאסיווען ווידערשטאנד, און נישט לאזען זיך ארויס־טרייבען פון אונזערע געוואונענע פאזיציעס.

נאך דער קורצער פויזע — זאגט ער — דארף זיך איצט אנהויבען א גרויסע און פרישע קאמפס־ארבייט.

מיט גראסמאנס רעדע האט זיך געענדיגט די פארמיטאג־זיצונג.

נאכמיטאג האבען גערעדט די רעוויזיאניסטען: אלחנן לעווין, פראפוס און אנדערע.

מארגען קומט ווייטער פאר דער צוזאמענפאהר.

אין אוונט וועט זשאבאטינסקי האלטען א רע־פעראט אין קאמינסקיס טעאטער.

„קרייץ פון דרום"

דער בעריהמטער עראפלאן פון רעקארד־פליהער קינגספארד סמיט איז אראפגעפאלען פאר'ן אפפליה קיין אויסטראליען

פון פעברואר ביז סעפטעמבער

וועט געדויערן די ענטוואפנונגס־קאנפערענץ

לאנדאן, 27. (ספ. טעל.) פון וואשינגטאן איז מען מודיע, אז דער מלוכה־סעקרעטאר סטימסאן, האט דערקלערט דעם פרעזידענט הובער, דאס די ענטוואפנונגס־קאנפערענץ וועלכע הויבט זיך אן אין חודש פעברואר אין גענף, וועט, לויט זיין מיינונג, דויערען 8 חדשים.

וויען, 27. (ספ. טעל.) „נייע ווינער טאגע־בלאט" איז מודיע פון פאריז:

אין שייכות מיט דער רעפאראציע־קאנפערענץ וועלכע דארף פארקומען אין מיטען יאנואר 1932, ווערט אין די פאריזער רעגירונגס־קרייזען בעטראכט דער פלאן פון צוזאמענרופען אנ'עקספערטען־קאנ־פערענץ מכוח די האנדעלס־ און פינאנץ־פראבלעמען פון מזרח־אייראפא.

אין דער דאזיגער קאנפערענץ וואלטען אנטייל־גענומען די בעפולמעכטיגטע עקספערטען פון אלע פעראינטערעסירטע מלוכות, און די אויפגאבע איהרע וואלט געווען צו אויסארבייטען א פראקטישען סאנ־נאציע־פלאן אין די ראהמען פון די עקזיסטירענדע טראקטאטען.

געעפענט די אלרומענישע קאנפערענץ פון „בונד"

טשערנאוויץ. 27. (יט"א טעלעגראפיש). דא האט זיך געעפענט די אלרומענישע קאנפערענץ פון „בונד". ס'בעטייליגען זיך 35 דעלעגאטען.

א משפחה־מארד איז בעלגראד

בעלגראד, 27 (פאט) א יונגערמאן, וואס האט געשטאמט פון איינער פון די יחוס'דיגסטע משפחות אין בעלגראד, האט פון א רעוואלווער דערשאסען זיין פאטער, זיין מוטער, שווער פער־וואונדעט זיין ברודער און דערנאך זיך אליין גע־נומען דאס לעבען מיט א קויל אין הארץ.

די סבה פון דער דאזיגער משפחה־דראמע איז נישט בעקאנט.

מען הוט אפ סטימסאנען

וואשינגטאן, 27 (פאט). דאס הויז פונ'ם מלוכה־סעקרעטאר סטימסאן, ווערט בעוואכט דורך פאליציי, מחמת די דראהונגס בריף, וואס סטימסאן בעקומט שוין זייט א לענגערע צייט.

מען איז זיך משער, אז דער מחבר פון די בריף איז א גייסטיג־קראנקער

12 מאן זענען אומגעקומען

בעת א הויז איז איינגעפאלען

פארט־עליזאבעט, 27 (פאט) אין דער קאטאסטראפע, בעת וועלכער עס איז איינגעפאלען א הויז, זענען אונטער די חורבות אומגעקומען 12 פערזאן.

ספארט

פוילען (רעפרעזענטאנץ) — **אטאווא** (קאנאדא)

3:0

נעכטען איז אויפ'ן קינסטליכען אייז־פלאץ פארגעקומען א האקעי־מעטש צווישען דעם וועלט־מייסטער „אטאווא" מיט דער רעפרעזענטאנץ פון פוילען, די פוילישע מאנשאפט האט דו[illegible] מעטש פערשפילט אין דער פערהעלטניש 0:3 (2[illegible] 0:1, 0:0) די פוילישע מאנשאפט האט פער[illegible] שמע־ציג גוט געשפילט, א חוץ די אגורייטער, ד[illegible] וואל־טאט איז פאר פוילען א בבורער. ווען [illegible] וועט פערגלייכען, אז „אטאווא" האט געוואונען ביי דעם „בערלינער שליטשוה־פעראיין" אין דער פערהעלט־ניש 1:6

לעצטע נייעס פאר אלע!

דער פערלאג פון דער בוכהאנדלונג

K. NEUMILLER

אין לאדז, פיעטריקאווער 61, טעל. 143-18

האט ארויסגעגעבען א ניי ביכעל פון ריכטערפון הרוי־געריכט פון

Sędzia Sądu Okręgowego

Stefan Kazimierz Herman

א.נ. „Przepisy egzekucyjne"

דער רעכטס־ראטגעבער פאר קרעדיטארען און בעלי־חובות איז געארבייט אויפ'ן גרונד פון רעכטס־פארשריפטען.

צו בעקומען אין אלע בוכהאנדלונגען. פרייז 4 זל.

עס ווערען געזוכט טיכטיגע

אינקאסענטן (קעס)

מעלדען זיך אין „לינת־אורחים" פיעטריקאווער 59 פון 8–9 אוונט.

לאדז 28 דעצעמבער 1931

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז 28 דעצעמבער 1931

די אפאזיציע געגען הובער'ן

די דעבאטען אין אמעריקאנער רעפרעזענטאנטען־הויז און סענאט וועגען דעם הובער־מאראטאריום האבען אנגענומען א גאנץ אונערווארטעטע ווענדונג. ווי בעקאנט, האט פרעזידענט הובער אונטערנומען זיין דרייסטען שריט מכוח ערטיילען דייטשלאנד און די איבריגע אייראפעאישע מלוכות א מאראטאריום אויף זייערע חובות מיט דער צושטימונג פון די איינפלוסרייכסטע פאליטישע מיטגלידער פון קאנגרעס, וואס געהערען צו ביידע אמעריקאנישע פאליטישע פארטייען און מיט דער הסכמה פון די פארשטעהער פון די פינאנציעלע קרייזען. מ'האט דעריבער געדארפט ערווארטען, אז זיין איניציאטיוו וועט אויפגענומען ווערען איינשטימיג דורך ביידע געזעצגעבערישע קערפערשאפטען.

פאסירט האט אבער גאר עפעס אנדערש. נישט אין סענאט, נישט אין רעפרעזענטאנטען־הויז האט זיך נישט געפונען קיינער, וואס זאל פערטיידיגען די פאליטיק פון דער רעגירונג. נאך מעהר: אויף הובער'ן איז מען אנגעפאלען אויף דעם שארפסטען אופן. דער געוועזענער פארזיצער פון דער קאמיסיע פאר באנק־ענינים מאק פאדען איז דערגאנגען אזוי ווייט, אז ר'האט בעשולדיגט הובער'ן אין פערקויפען זיך צו די אינטערעסען פון דייטשלאנד. דער מאראטאריום זאל עס זיין א קאמפענסאציע פאר די דייטשע באנקירען, ווייל זיי האבען מיטגעהאלפען הובער'ן געוועהלט צו ווערען אלס פרעזידענט. וועגען דעם זאל מען זיך האבען אפגערעדט נאך פאר די וואהלען און דער מאראטאריום איז נאר געוועזען א בעלוינונג פאר דער אפגעטועגער ארבייט.

פערשטעהט זיך, אז צו די דאזיגע אונזיניגע אינסינואציעס האט זיך קיינער ערנסט נישט בעצויגען. אבער וויכטיג איז דאס, וואס אפילו מעהר ערנסטע אמעריקאנער פארלאמענטאריער זענען ארויסגעטראטען מיט דער גאנצער ענערגיע געגען וועלכע עס איז נישט הנחות אין דער פראגע פון די חובות. סענאטאר ריד, וועלכער אונטערשטיצט געוועהנליך דעם פרעזידענט הובער, איז זיך דאס מאל מיט איהם פונאנדערגעגאנגען. אמעריקע, זאגט ער, האט שוין גענוג געטון פאר די פערבינדעטע. אמת, עס איז א קריזיס, אבער נישט קוקענדיג דערויף זענען די אייראפעאישע מלוכות דאך אימשטאנד צו צאהלען. וועגען פראנקרייך איז דאך נישטא וואס צו רעדען... אויך פאר ענגלאנד, הגם זי לעבט איבער שווערע צייטען, איז דאס צאהלען נישט אזוי געפעהרליך, ווייל די סומען וואס ענגלאנד צאהלט אמעריקע, בעקומט זי דאך פון איהרע בעלי־חובות.

עס האט געהאלטען דערביי, אז דער מאראטאריום, וואס איז ערטיילט געווארען דורך הובער'ן זאל איבגאנצען נישט ראטיפיצירט ווערען, אזוי ווייט איז מען אבער נישט געגאנגען. דער מאראטאריום איז בעשטעטיגט געווארען סיי דורך דעם רעפרעזענטאנטען־הויז, סיי דורכ'ן סענאט. אבער דערביי איז אויך אנגענומען געווארען די אויסבעסערונג, וועלכע עס האט געמאכט די פינאנץ־קאמיסיע פון רעפרעזענטאנטען־הויז, דהיינו, אז עס קאן נישט אין דער צוקונפט זיין קיין רייד וועגען וועלכער עס זאל נישט זיין רעדוקציע, ווער רעדט שוין וועגען אנולירונג פון די חובות, וועלכע די אייראפעאישע מלוכות זענען שולדיג אמעריקע.

ווייזט אויס, אין אייראפע האט מען געהאט א טעות, ווען מען האט געמיינט, אז אין דער עפענטליכער מיינונג פון די פעראייניגטע שטאטען איז אין דער פראגע וועגען די חובות פארגעקומען א ראדיקאלע ענדערונג. די עוואלוציע, אויף וועלכער עס האפט אזוי אייראפע איז דערווייל פארגעקומען בלויז אין די רעגירונגס־קרייזען. מעגליך, אז הובערס פאליטיק וואלט אנדערש אויפגענומען געווארען, ווען נישט די נאהענטקייט פון די וואהלען.

דער וואהל־פעריאד אין אמעריקע איז זעהר נישט פאסיג אויף דורכצופיהרען אונפאפולערע זאכען, ווי נויטיג זיי זאלען נישט זיין. נאר אויב גראד דער אומשטאנד רופט ארויס אזא שטארקע אפאזיציע צו דער פאליטיק פון ווייסען הויז, דאן בעווייזט דאס, אז די ברייטע קרייזען פון דער בעפעלקערונג זענען נאך פסיכאלאגיש נישט צוגעגרייט צו א ווענדונג אין דער פראגע פון די חובות. יעדענפאלס וועט דער רעגירונג זיין זעהר שווער דורכצופיהרען די מיטלען, וועלכע זי געפינט פאר נויטיג. און דערווייל איז דאס אננעהמען אזעלכע מיטלען א דרינגענדע נויטווענדיגקייט, אויב מען וויל בכלל צוטרעטען צו רעווידירען די פראגע פון די דייטשע ענטשעדיגונגען, און מיט דער דאזיגער פראגע איז דאך ענג פערבונדען די פראגע וועגען די דייטשע פריוואטע חובות. ווידער אין דער לעצטער פראגע איז אפשר קיינער נישט אזוי שטארק פעראינטערעסירט ווי דווקא אמעריקע.

פ. ב.

שול־יוגענד פיהרט אנ'אנטיסעמיטישע באיקאט־העצע

בריסק (יט"א) ערב די קריסטליכע חגאות האט די ענדעקישע שול־יוגענד אין בריסק געפיהרט א העפטיגע באיקאט־העצע צווישען דער קריסטליכער בעפעלקערונג פערשפרייטענדיג אנטי־יודישע אויפרופען, בעזונדערס שטארק טעטיג איז געווען די „ליגע פון גריבעם בענדעל", די ליגע האט ארויסגעלאזען אנ'אויפרוף צו דער קריסטליכער בעפעלקערונג, רופענדיג איהר נישט צו האבען קיין שום בעציהונגען מיט יודען.

צוליב יודען ווינט זיך מיט קיינעם נישט איינצורייסען

די אויפריכטיגקייט פון מיניסטער זאלעסקי

מיר האבען די טעג געבראכט דעם אויספיהרליכען בעריכט פון יודיש־אמעריקאנישען קאמיטעט וועגען דער לאגע פון די יודען אין פוילען און די געשפרעכען, וועלכע עס האט געהאט וועגען דער פראגע דער פארשטעהער פון קאמיטעט מאריס וואלדמאן מיט דעם פוילישען אויסערן־מיניסטער זאלעסקי. דער מיניסטער האט צ. א. ערקלערט פאר ה' וואלדמאן, אז די יודען האבען נישט ספעציעל וואס זיך צו בעקלאגען, אז זייער לאגע איז אפהענגיג פון דעם אלגעמיינעם קריזיס און ווי באלד דער קריזיס וועט לינדער ווערען, וועט די יודען ווערען בעסער. ארום דעם דאזיגען בעריכט און די ערקלערונגען פון מיניסטער שרייבט דעפ. גרינבוים אין „נ.ס."

עס פאסירט, אז אזא ערקלערונג ווערט דורך דעם געשפרעך־פיהרער אויפגענומען מיט א גרעסערער אדער קלענערער בעפרידיגונג, אדער אפילו מיט ענטוזיאזם. עס פאסירט אבער אויך, אז די ערקלערונגען רופען ארויס ספקות און אפילו ערנסטע פארבהאלטען. דאס טרעפט, ווען דאס געשפרעך ווערט געפיהרט נישט מיט א זשורנאליסט, נאר מיט א פארשטעהער פון איינפלוסרייכע יודישע קרייזען און ווען ער אריענטירט זיך אין דער סיטואציע פון די יודען אין פוילען... דעמאלט ווערט די אויפגאבע פאר'ן מיניסטער זעהר א שווערע, זעהר א נישט דאנקבארע.

אזא אונגעהויער אונדאנקבארע אויפגאבע האט געהאט צו ערפילען דער מיניסטער זאלעסקי, ווען ער האט גערעדט מיט דעם שליח פון יודיש־אמעריקאנישען קאמיטעט מאריס וואלדמאן. אין דאזיגען געשפרעך האט מיניסטער זאלעסקי אנערקענט פיל זאכען, וועלכע ווערען ביי אונז געוועהנליך פערלייקענט. מיט אנ'ענטוואפנענדיגער אויפריכטיגקייט האט ער אנגעוויזען, אז די מורא פאר'ן פארוואורף פון בעגינסטיגען די יודען דיקטירט דער רעגירונג צו זיין זעהר פארזיכטיג ביים דורכפיהרען די רעפארמען, וואס זענען נויטיג אויף אויסצובעסערען די לאגע פון די יודען. ער האט דערביי פערגעסען דאס, וואס ר'האט געזאגט אין אנהויב פון געשפרעך, אז די פוילישע בעפעלקערונג איז נישט אנטיסעמיטיש געשטימט, אז אפילו די רעאקציע טרעט אפ אין הינזיכט פון אנטיסעמיטיזם די היטלעראוועצעס. די רעגירונג וויל נישט מען זאל זי חושד זיין, אז זי איז „פראיודיש"! ה' זאלעסקי האלט, אז די איינפלוסרייכע יודישע קרייזען אין אמעריקא וועלען אנערקענען די דאזיגע מורא פאר א פולשטענדיג בעגרינדעטע, פאר א גענוגענדע אויסטייטשונג פון דער פאליטיק פון דער איצטיגער רעגירונג לגבי די יודען. דאס איז באמת אנ'אויסערגעוועהנליך כאראקטעריסטישער פרט. וואס פערראט די פולשטענדיגע נישט בעקאנטשאפט מיט דער געשיכטע פון דער יודען־פראגע. מיט דער הילף פון טאקע דעם ארגומענט האבען געפרובט ערקלערען זייער אנטי־יודישע פאליטיק אלע רעגירונגען, וועלכע האבען פאר די יודען גארנישט געוואלט טון און האבען אלץ געטון געגען זיי. אפילו די צארישע רעגירונגען האבען גע'טענה'ט פאר די זעלבע איינפלוסרייכע יודישע קרייזען אין אמעריקא, אז זיי האבען מורא פאר פאגראמען, וואס קאנען אויסברעכען אין פאל, ווען די יודען וועלען בעקומען רעכט אדער פערלייכטערונגען. די געשיכטע האט שוין נישט איינמאל בעוויזען די פאלשקייט פון אט דער מורא. דאס בענוצען זיך מיט'ן דאזיגען ארגומענט מוז ארויסרופען דעם פערדאכט, אז דער אונווילען צו פערלייכטערען דעם גורל פון די יודען הייסט דער רעגירונג אנווענדען אין דער יודען־פאליטיק אנ'אויסערגעוועהנליכע פארזיכטיגקייט און נישט די מורא פאר די פארוואורפען, אז די רעגירונג בעגינסטיגט די יודען.

דאס בעדייט, אז די רעגירונג וויל נישט צוליב די יודען זיך קריגען מיט עמיצען און וויל נישט צוליב זיי האבען די מינדעסטע אונאנגענעהמליכקייטען. און דערפון קומט דער אויספיהר. אז די רעגירונג וועט פאר די יודען פון איהר איינענעם ווילען קיינמאל גארנישט טון, בפרט דערפאר, ווייל ביי אונז הערשט דער מאראלישער טעראר פון דער ענדעציע".

ווער האט ווערמען געשלאגען?

די פראצעסען אין ווילנע

אין צוזאמענהאנג מיט די פראצעסען, וואס קומען איצט פאר אין ווילנע צוליב די אנטיסעמיטישע עקסצעסען, שרייבט ד"ר י. ווינאדסקי אין „צייט":

האט מען דאך געקאנט מיינען. אז קודם כל, אין דעם כראנאלאגישען סדר, וועלען ציגעצויגען ווערען צו שטרענגער אחריות די „פראפעסארען", „אינסטרוקטארען" און אגיטאטארען פון דער ענדעציע, וועלכע האבען דא „געארבייט" און פראוואצירט די יודען, און וועלכע האבען דא אפען בפני כל עם ועדה ארויסגערופען א פאגראם שטימונג און פאגראמישע מעשים. דא, אין ווילנע, האט זיך א ב איבערגע'חזר'ט דאס, וואס האט אויך אפען פאסירט שוין פריהער אין קראקע און אין ווארשא. אלץ איז געווען אפען; בעהאלטען הינטער די פריווילעגירטע סטודענטישע פלייצעס האבען זיך די עהרלאזע, פחדנית'דיגע „פיהרער" און אנפיהרער פון דעם פאגראם.

האבען מיר, יודען, דאך געהאפט, אז די געריכטליכע מאכט וועט אויפדעקען די דאזיגע שמוציגע אנפיהרער, וואס האבען פון דעם יודישען פאגראם געמאכט א געלטליכען און פאליטישען געשעפט פאר זיך..

ווען מיר זעהען אבער, ווי אין א גאנצע רייהע פראצעסען ווערען יודען, און נאר יודען בעשולדיגט און זעהר שטרענג בעשטראפט פאר „שלאגען" פאליאקען, און פון דער אנדערער זייט ווערען פאליאקען בעשטראפט נאר פאר שלאגען שויבען, און דאס אלץ אויפ'ן סמך דער עיקר פון פאליציאישע עדות, — וואונדערט דאס אונז זעהר: מיר האבען דאך אלע געזעהען, ווי ענדעקישע פאליאקען האבען געשלאגען יודען, וועלכע האבען נאר אין עטליכע ערטער, נישט קוקענדיג אויף זייער נומערישער שוואכקייט, געפרובט געבען צוריק; היינט ווי אזוי איז דאס פארגעקומען, אז די קאנפידענטען און אנדערע עדות האבען אין א היבשע צאהל פאלען געזעהן נאר דעם געבען צוריק און נישט בעמערקט דעם אנהויבער פון געשלעג? איך קען דא לײדער נישט ריידען, ווי עס ווילט זיך מיר, וועגען די „קאנפידענטען" בכלל; איך מיין אבער, אז דער געעהרטער בית־דין ווייס דאס בעסער פאר מיר...

אויף אזא אופן שאפט זיך לײדער ביים ברייטען עולם, געוויס אהן קיין שום כוונה מצד דעם בית דין, א מין אילוזיע, דאס די שלאגער זענען געווען יודען און די פאליאקען האבען העכסטענס געבראכען שויבען!.. די גאנצע שטאט האט דאך אבער געזעהן, ווער ווערמען עס האט געשלאגען!...

פארוואס דען האט די פאליציי אין די ביז־איצטיגע פראצעסען געזעהן כמעט נאר דעם יודישען צוריקגעבער?

געוויס איז א היבשער טייל פון דער פאליציי זעהר אומצופרידען מיט אונז, יודישע פארשטעהער, ווייל מיר האבען דערצעהלט פאר די געריכטליכע אויספארשער וועגען מעשים, וועלכע דער דאזיגער טייל וואלט אפשר געוואלט האלטען בסוד... עס איז דאך אבער נישט צו דערלאזען, אז דאס זאל האבען משפיע געווען אויף זייער גביעת־עדות... על כל פנים האבען די ערשטע פראצעסען בנוגע די ווילנער עקסצעסען ארויסגערופען ביי אונז א גרויסע פערוואונדערונג און ענטוישונג. מיר האבען אבער נאך נישט פערלוירען די האפנונג, אז דער ענין וועט זיך ביי די ווייטערדיגע פראצעסען אויפקלערען און דער שווערער רושם פון די ערשטע פראצעסען וואס מיר האבען עקארשט בעקומען, וועט זיך ארויסווייזען אלס א צופעליגער און אומבעגרינדעטער.

דאס רומענישע יודענטום אויפ'ן ראנד פון אפגרונד

(קארעספאנדענץ צום „נייעם פאלקסבלאט")

די עקאנאמישע לאגע אין רומעניען ווערט ערגער פון טאג צו טאג. פיל גרויסע געשעפטען פערמאכען זיך, באנקען פלאצען ווי זייפען בלאזען, און די וויכטיגסטע צווייגען פון נאציאנאלער אינדוסטריע און האנדעל (ברויט, האלץ און נאפט) לעבען איבער א שווערען קריזיס.

די רעגירונג האט נאטירליך נישט געקענט בלייבען גלייכגילטיג צו דער קומענדיגער קאטאסטראפע און געפרובט דורך דער מלוכה־באנק סאנירען אייניגע בעזונדער וויכטיגע אונטערנעמונגען און קרעדיט־אנשטאלטען, דערביי האט זיך אבער ארויסגעוויזען, אז די רעגירונג בעזיצט צוויי מאסען: איינע — פאר די קריסטליכע בענק און די אנדערע — פאר די יודישע. דאס האט מען געקענט זעהן לעצטענס אויף די פאלען מיט די באנק־הייזער בערקאוויטש און בלאנק, וועלכע די רעגירונג האט געלאזט פאלען, נישט ערטיילענדיג זיי קיין הילף.

די זעלבע בעציהונג קען מען נאכפאלגען אין דער אויפפיהרונג פון דער רעגירונג צו די בודזשעט־אסיגנירונגען, וואס זענען געמאכט געווארען נאך גרויסע בעמיהונגען פאר די יודישע שולען און פאר'ן קולט. נאך א לאנג־יעהריגען קאמף איז געלונגען איינשליסען אין מלוכה־בודזשעט פיר מיליאן ליי פאר די יודישע שולען און צעהן מיליאן — פאר די בעדערפנישען פונ'ם יודישען קולט. די דאזיגע געלדער, וואס שטעלען מיט זיך פאר א צעהנטעל פון דעם, וואס ס'קומט דעם מיליאנענדיגען יודישען קיבוץ אין פערגלייך מיט אנדערע מינדערהייטען. ווערען תמיד ארויסגעגעבען מיט גרויסע שוועריגקייטען. היינטיגעס יאהר אבער האט די רעגירונג קיין איין גראשען די יודען נישט ארויסגעגעבען אין דער צייט, ווען די איבריגע מינדערהייטען בעקומען זייערע סובסידיעס גאנץ רעגולער.

די פערביטערונג, וואס הערשט אין די יודישע קרייזען, אין צוזאמענהאנג מיט דער שטיפמוטערלישער בעציהונג פון דער רעגירונג צו די יודישע נויטען, איז געקומען צום אויסדרוק בשעת דער לעצטער דעבאטע איבער דער טראן־רעדע. די פארשטעהער פון דער יודישער פארטיי האבען מוטיג און אפען פערגעווארפען דער רעגירונג איהר יודענפיינדליכע אויפפיהרונג און ערקלערט אז זיי וועלען אלס צייכען פון פראטעסט שטימען נעגען דעם בודזשעט און פערנעמען אנ'אפאזיציאנעלע שטעלונג לגבי דעם איצטיגען קאבינעט.

דאס וואס ס'שפילט זיך אפ אין פארלאמענט שפיגעלט אפ, נאר אין א קלענערער מאס, דעם שטורם, וואס רוקט זיך אן אויפ'ן קאפ פונ'ם רומענישען ישוב. דער אפענער בונד פונ'ם איצטיגען פרעמיער, פראפעסאר יארגא, מיט זיין נעכטיגען געגנער פראפעסאר קוזא געפינט אנ'אפקלאנג אין די פערצווייפעלטע מאסען, וואס שפייזען זיך מיט שנאה און נעמען אויף די לאזונגען פון די אנטיסעמיטישע אגיטאטארען ווי א בשורה פון דערלעזונג. דערצו קומט נאך די פארשטעהענדע קאנווערסיע פון די אגריקולטורעלע חובות. לויט'ן געזעץ פראיעקט וועלען אלע פויערישע קרעדיט־פערפליכטונגען צוערשט פערקלענערט ווערן אויף 25 פראצ. און דערנאך אמארטיזירט ווערען אין משך פון 30 יאהר. וואס דאס בעדייט פאר'ן קליינשטעטלדיגען יודענטום, וואס האט פערליהען די ארומיגע דערפער מיליאנען פערהארעוועטע געלט, איז זיך לייכט פארצושטעלען. די קוזיסטען שפרייזען ארום איבער די דערפער און בעריהמען זיך, אז די קאנווערסיע איז א רעזולטאט פון זייער השתדלות אין די „הויכע פענסטער". זיי געבען צו, אז דאס איז נאר אנ'אנהויב און אז נאך דער קאנווערסיע וועט מען ארויסטרייבען די יודען פון לאנד און צוטיילען דעם רכוש פון די יודען צווישען די פויערים.

די פויערים גלויבען, אין שווארצען כח פון קוזא'ן. שאקלען מיט די קעפ און הערען צו מיט אויפמערקזאמקייט די גיפטיגע רייד פון די שונאי־ישראל, וועלכע רופען צו פערטיליגען די יודען.

(יט"א) י. יעוויץ.

Dr. med. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל־ארצט פאר מענער־שוועכע־בעהאנדלונג

נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 5—8 אוונט.
זונטאג און יום־טובים פון 9—1 בטאג.

ספארט־בעוועגונג

טרעט נישט אריבער די גרעני־צען פון באקס־ספארט

ווייל ער קען ווערן געפעהרליך און שעדליך

אין פוילען האט זיך לעצטענס שטארק ענט־וויקעלט דער באקס־ספארט, אומעטום ווערען געשא־פען באקס־סעקציעס, די עפענטליכע באקס־מעטשען רופען ארויס די גרעסטע פעראינטערעסירונג מצד דעם פובליקום.

אויך אין די יודישע פעראיינען איז געווארען וועהר מאדערן דאס גרינדען און ענטוויקלען באקס־סעקציעס. פערשטעהט זיך אז מיר ווילען בשום אופן נישט ארויסטרעטען געגען דער ענטוויקלונג פון באקס־ספארט, נאך ווייטער זענען מיר דערפון, אז מיר זאלען טאדלען די יודישע פעראיינען פאר זייער שטרעבונג צו ענטוויקלען דעם באקס־ספארט צווי־שען דער יודישער יוגענד.

מיר מוזען זיך אבער אפשטעלען דערויף, אויב דער דאזיגער ספארט ווערט נישט באלד ביים אנהויב פון זיין ענטוויקלונג אוועקגעפיהרט אויף שלעכטע און געפעהרליכע וועגען, עס האנדעלט זיך וועגען דעם, אז יעדעס געביט פון ספארט איז אזוי לאנג נוצליך און נויטווענדיג ביז וואנען עס טרעט נישט אריבער די ערלויבטע גרעניצען, אמ־בעסטען קען מען דאס אילוסטרירען אין פראנצויזי־שען רינג־קאמף. דער דאזיגער ספארט איז זעהר א שעהנער און א נוצליכער, ס'ענטוויקעלט זיך ביי איהם דער גאנצער קערפער און די אריענטירונגס־פעהיגקייט, ווערט אבער דער דאזיגער ספארט אויס געניצט צו ציר־ק־פארשטעלונגען, וועלכע דארף ריי־צען די עמאציע און נערווען פון צושויער, יוערט דאס אנ'ארט פון פערשידענע קאמבינאציעס און אפעריעס, וואס מיר זענען ליידער געוואוינט צו זעהן.

ווי מיר האבען געזאגט איז דער באקס־ספארט א זעהר נוצליכער. ביי די טרעניגען ווערען נישט באר געשטארקט די מוסקולען, ס'ווערט אויך גע־שטארקט די דרייסטקייט, דער מוט, די אריענטי־רונגס־פעהיגקייט, די דיסציפלין און אלע איבעריגע זאכען, וואס זענען סמנים פון אמת'ען ספארט. דאס איז אלץ געזאגט געווארען ווען דער טרעניגג קומט פאר אין א רוהיגער אטמאספער, אין א פריינד־שאפטליכען, ברודערליכען קאמף אונטער א געניטען אויג פון אנ'אינסטרוקטאר, אנדערש איז אבער ווען דער באקס־קאמף הויבט אן ארויסגעטראגען צו ווע־רען אין דער עפענטליכקייט, ווען די באקס־אימפרע־זען ווערען אנ'ארט וואו דאס פובליקום גיט זיך נישט אפ קיין חשבון וועגען ספארט, באר קומט זעהען ווי מ'שלאגט זיך אין געוועהנליכען זין פון ווארט און מ'גיט צו מוט איינעם אדער דעם אנדערען קעמפער אז ער זאל בעסער שלאגען, ווען דאס פובליקום קומט אריין אין ענטוזיאזם ווען זי דערזעהט בלוט אדער אנ'אונטערגעשוואלענעם אויג.

אנדערש ווערט עס, ווען צוליב קאסע־צוועקען זוכט מען געוועהנליך אויס, אז א נישט־יודישע מאנשאפט זאל זיך שלאגען מיט א יודישער, כדי אויפ צורייצען די ראסען־אנטאגאניזמען ביי די צושויער און נישט איינמאל הערט מען געשרייען פון פובלי־קום צו די קעמפער „בי זשידא", וועלכע איז זיכער נישט קיין ערציהונגס־מיטעל.

אויף דעם וועג טאר דער באקס־ספארט נישט ענטוויקעלט ווערען.

דער באקס־ספארט איז א גוטער און א שעה־נער נאר אויף טרעניגגען און עפענטליכע ארויס־טרעטונגען וועלכע ווערען געפיהרט אין א רוהיגער פריינדשאפטליכער און ברידערליכער אטמאספערע טרעט ער אריבער די דאזיגע גרעניץ ווערט ער געפעהרליך און שעדליך, וועגען דעם דארפען קודם כל געדענקען די יודישע ספארט־פעראיינען.

י. ר—ג.

ספארט־רעקארדיסטען פון יאהר 1931 אין קאריקאטור

פון לינקס אויף רעכטס: באקס־וועלט־מייסטער שמעלינג; די בעסטע טעניס שפילערין אין דער וועלט עלי אוסעם; אייראפא־מייסטער אין שווער־געוויכט היין מילער; קונסט־פליהער אורעט; 20 יעהריגער טעניס־מייסטער אין אמעריקא ווינעס; דער דייטשער רעקארד־לויפער אויף 5000 מעטער סירינג; דייטשער פראפעסיאנעלער טעניס־מייסטער ניסליין; וועלט־מייסטער אין געוויכט הויבען איסמאר; וועלט־מייסטערין אין גליטשען סאניא העניע; דער וועלט־מייסטער אין אויטא־געיעגען קאראקיאלא; פראנצויזישער רעקארד־לויפער אין 1000 און 1500 מעטער לאדומעג; איירפא מייסטער אין שווימען דייטערס.

צוויי מאליגער זיג פון די לאדזער י.ק.פ.־באקסער

לאדזער מאנשאפט בעזיגט שלעזישע באקסער צוויי מאל מיט 6:12

שבת נאכמיטאג איז אין זאל פון פאפולאר־ני־טעאטער פארגעקומען דער ערשטער מאנשאפט באקס־מעטש צווישען לאדזער „י. ק. פ." און אמא־טארסקי באקס־קלוב פון שלעזיען. די בעזונדערע רעזולטאטען זענען פאלגענדע:

פאפיר־וואג: זולאק (א.ק.ב.) — שעגורא (י.ק.פ.) צוליב דעם וואס שעגורא האט צופיל געוואויגען בעקומט שלעזיען 2 פונקטען דורך א וואלקאווער. אין דעם פריינדשאפטס־צוזאמענטרעף האט צולאק געזיגט אויף פונקטען.

פליגען־געוויכט: בודניאק (א.ק.ב.) — גרא־באר (י.ק.פ.). בודניאק איז מעהר אגרעסיוו, גראבאר קומט נאר מאמענטענווייז צום ווארט. דער רעזול־טאט איז — רעמי

האהן־געוויכט: פאווליצקי (א.ק.ב.) — ספא־דענקעוויטש (י.ק.פ.). די קעמפער זענען געווען כמעט גלייכע. ספאדענקעוויטש געווינט אויף פונקטען

פעדער־געוויכט: בערנאוש (א.ק.ב.) — בא־ביצקי (י.ק.פ.). דער שלעזישער קעמפער, וועלכער איז פיזיש פיל בעסער אנטוויקעלט געווינט הויך אויף פונקטען.

לייכטע וואג: יאשטשיק (א.ק.ב.) באנאשאק (י.ק.פ.) דעצידירענדער זיג פון באנאשאק'ן, וועל־כער האט כסדר געשיט זיין געגנער מיט קלעפ.

האלב־מיטעל־געוויכט ווילדנער (א.ק.ב.) גארנ־טשארעק (י.ק.פ.) אין דער דריטער רונדע האט גארנטשארעק „נאק־אוט־ירט" דעם געגנער.

מיטעל־געוויכט: קאאיגגא (א.ק.ב.) כמיעלעוו־סקי (י.ק.פ.) כמיעלעווסקי האט בעשיט זיין געגנער מיט א האגעל פון רעכטע און לינקע קלעפ, דער צוחושטער געגנער איז 4 מאל געפאלען אויף די ברעטער און צום סוף אין דער דריטער מינוט ווערט ער ארויסגעצעהלט. כמיעלעווסקי האט גע־וואונען דורך ק. א.

האלב־שווערע וואג: קאוואליק (א.ק.ב.) — שטאהל 1 (י.ק.פ.), שטאהל זיגט הויך אויף פונק־טען.

שווערע וואג: ניעסאבסקי (א.ק.ב.) קלאדאס (י.ק.פ.) נאך א פערביסענעם קאמף האט דער ריכ־טער ערקלעהרט א רעמי־רעזולטאט.

דער ענטגילטיגער רעזולטאט 6:12 פאר י. ק. פ.

נעכטען איז פארגעקומען א צווייטער מעטש צווישען די דערמאהנטע מאנשאפטען, וועלכער האט זיך אויך פערענדיגט מיט דעמזעלבען רעזולטאט.

אין אלגעמיין איז די שלעזישע מאנשאפט געווען א צו שוואכער געגנער פאר די לאדזער גוטע באקסער פון י. ק. פ.

סקי־מייסטערשאפטען אין דייטשלאנד

רעקנאגעל, דער בעריהמטער סקי־שפרינגער

ספארט־שפילען

נעכטען האט אין לאדז געווייזט די קארב־באל מאנשאפט „מאזאוויא" פון דאנציג, וועלכער האט געדארפט שפילען מיט „טריומף", די מעטשען האבען קיין גרויסע פעראינטערעסירונג נישט ארויס גערופען. די איינצעלנע רעזולטאטען זענען פאל־גענדע:

טריומף — מאזאוויא 21 : 40
מאזאוויא — מכבי 22 : 17
טריומה - קאמבינירטע אקאדעמישע מאנשאפט 44 : 37

נעכטען זענען פארגעקומען די לעצטע מעט־שען אין נעץ־באל אין לאדזער קרייז וועגען בעכער פון פערבאנד פאר ספארט־שפילען די רעזולטאטען זענען פאלגענדע:

ל.ק.ס. — אבסאלווענטען 27 : 25
ל.ק.ס. — אבסאלווענטען 30 : 12

ל.ק.ס. האט געשפילט אזוי ווי עס פאסט פאר'ן לאדזער מייסטער, צוליב דעם דאזיגען זיג געהט ל.ק.ס. צו צו די שפילען מיט די מייסטערס פון אנדערע קרייזען. די פינאל־שפילען וועלען וואהרשיינליך פארקומען אין לאדז.

האקעי

אלע האקעי־מעטשען, וואס האבען געזאלט פארקומען אין לאדז זענען צוליב דעם רעגען־וועטער און שלעכטען צושטאנד פון די אייז פלע־צער אפגעלעגט געווארען. צווישען אנדערע איז אויך אפגעלעגט געווארען דער האקעי־מעטש, וואס האט געזאלט פארקומען צווישען ל.ק.ס און ט.ק.ס.

אויב דאס אייז וועט גוט זיין וועט דעם 1. יאנואר פארקומען אין לאדז א האקעי־מעטש צווי־שען ל.ק.ס. און ווארטא אדער ל.ק.ס. און ט.ק.ס.

סקי־יערינג אויף סען־מאריץ

פעראייניגטער סקי־ און פערד־ספארט אין קור־ און ספארט־ארט סען־מאריץ אין די שווייצער בערג

בעגעגענישען אין בעסאַראַביען

הילצערנע ווינד-מיהלען, וואָס מאָהלען נישט. — מען קוועטשט ארויס פון יודישען קרעמער זיין לעצטען גראָשען. — שטודירען איז גוט צו א שידוך

(רייזע-איינדרוקען פון רומעניען)

פאָהרענדיג אין אַנ'אויטאָבוס פון איין בעסאַראַביער שטאָט אין אַנ'אַנדערער, האָב איך נישט ווייט פון וועג דערזעהען מיט אַמאָל — ווינט־מילען. אַ לאַנגע שורה הויכע הילצערנע געביידעס — אַלע בעפליגעלט. און די פליגלען האָבען זיך בעוועגט, געדרעהט זיך, ווי נאָר אַ ווינט האָט אָנגעהויבען בלאָזען... די מילען זענען געווען אין גאַנג, אָבער אַרום און אַרום איז געווען פוסט. מען האָט נישט געזעהען קיין לעבעדיגען נפש. עס איז געווען קלאָר, אַז די מילען מאָלען נישט, זיי מאַכען נאָר דעם אָנשטעל, אַז זיי אַרבייטען... אַ ווינטעל וועיט, לאָזען זיי זיך איהם שפּילען מיט זייערע לאַנגע, פלאַכע, אויסגעשטרעקטע אָרימעס — מעהר גאָרנישט. ס'איז אַ פּוסט שפּיל. קיין מעל וועט נישט ווערען דערפון, קיין „מאַמעליגע" אוודאי נישט...

אַזוי ווי אַ מבין מנחם־מענדעל ריזען וואָלטען אַרויס אויפ'ן שליאַך און געשטעלט זיך דרעהען מיט די „שטעגעלעך", סתם אַזוי זיך אַהן אַ ציל און אַהן אַ זין...

אַפילו דאָן קיכאָט וואָלט די פאָכענדיגע „מנחם מענדלען" אין קיין זאַך נישט חושד געווען: אַזוי ליידיגעהעריש האָבען זיי אויסגעזעהען, אַזוי אומשעדליך, אַזוי אומניצליך...

און אויפ'ן זינען איז מיר געקומען דאָס גאַנצע יודישע לעבען אין בעסאַראַביע, און רומעניע בכלל, דערהויפּט דאָס עקאָנאָמישע לעבען.

דאָס רעדעל, דאַכט זיך, דרעהט זיך, ווי געווען, אָבער — עס דוכט זיך נאָר אַזוי. אַז מען קוקט זיך צו נעהנטער, זעהט מען, אַז עס איז סתם אַזוי אַ דרעהען זיך — אָהן אַ ציל, אָהן נוצען. עס שטעהען ווינט־מילען און מאָלען — ווינט...

די געשעפטען זענען, ווי פאַר'ן קריג, אין יודישע הענט, אָבער די געשעפטען זענען קיין געשעפטען נישט.

איך פאָהר דורך דערפער, שטעט און שטעטלעך. אין די דערפער שוועבען דורך פאַר די אויגען ליימענע הייזלעך, ווייס אָדער בלוי געפאַרבטע, מיט קליינע, כמעט בלינדע פענסטערלעך, מיט שטרויענע דעכער: — וואוינען אין זיי מיט די קינדער און מיט די קעלבער און מיט די שעפסען, אוקראַאינער, מאָלדאָוואַנער. די עטליכע יודישע פאַמיליעס געפינען זיך אין די עטליכע גרעסערע און שענערע הייזער — דאָרט, וואו עס איז די קראָם, די קרעטשמע. יודען האַנדלען, האַנדלען, ווי מיט צעהן, ווי מיט צוואַנציג, מיט הונדערט יאָהר צוריק. אָבער דאַן האָט עס געהייסען, אַז זיי איז בעסער, ווי דעם גוי. און עס האָט זיך זיי געלעבט טאַקע בעסער. איצט איז נישט איינער פון זיי מקנא דעם פויער, וועלכער האָט כאָטש צום עסען און אַ רוהיגען קאָפּ...

אמת, די דאָרפישע פּראָדוקטען זענען גאָרנישט נישט ווערט אויפ'ן מאַרק: פאַר „פאפשויע" (טערקישע ווייץ, קאָרן) האָט מען היי־יאָהר געצאָהלט אַזאַ פרייז, אַז עס האָט זיך געלוינט עס בעסער צו נוצען פאַר הייץ־מאַטעריאַל. האָט דער פויער נישט קיין געלד... אָבער פריהער ווינטער וועט ער נישט, און וואָס אָנצוטון, אומשטיינס געזאָגט, האָט ער־ לייוועגט שפּינט ער אַליין, וואָל און פעלצלעך זענען דאָ פון די אייגענע שעפסען, און שיך — כ'האָב געזעהען באָרוויסע קינדער אין גאַנץ גרויסע קעלטען. זיי זענען געוואוינט דערצו. זיי זענען, פערקעהרט, נישט געוואוינט צו פלעהרער, וועלכע מען דאַרף צאָהלען. אַנדערש איז דער יוד. — דער קרעמער, דער שענקער, אַפילו דער האַנטווערקער. ער דאַרף מעהר, אַ סך מעהר, וויפיל דער פויער, און האָט בערך ווינציגער. שוין דערפאַר אַליין ווינציגער, וואָס דער פויער, זיין קונה, האָט נישט פאַרוואָס צוקויפען. און טאָמער האָט ער געקויפט פריהער, האָט ער געקויפט אויף באָרג און האָט נישט מיט וואָס צו צאָהלען דעם חוב... ער צאָהלט נישט דער רעגירונג קיין שטייערען, וועט ער זיך זאָרגען פאַר'ן יודישען קרעמער? די רומענישע רעגירונגס־בעאַמטע קאָנען מי"ט איהם שוין מעהר גאָרנישט נישט אַרויסקוועטשען, זיי האָבען איהם שוין אויסגעזויגען, — היינט וואָס וועט נעמען בי"ר איהם דער יודישער תבואה־ אָדער פרוכטען־הענדלער, וועלכער האָט איהם געגעבען אַנ'אויפגאַב, דער יודישער געוועלבניק, וועלכער האָט איהם געבאָרגט סחורה?

אַזוי איז עס אין די דערפער, און אין די שטעט איז נישט בעסער. זענען עס דאָך שטעט פון אַנ־אַגראַר לאַנד. די לעבענס־נערוו איז די דאָרפישע ווירטשאַפט, און אַפילו די בעאַמטע האָבען ווינציגער, ווען עס ווערט קלענער די הכנסה פון שטייערן. איז דער יודישער קרעמער, דער יודישער הענדלער אין שטאָט נאָך מעהר אויף צרות, ווי אין די קלענערע פונקטען, ווייל ער האָט אַ גרעסערע הוצאות און מעהר חובות...

פון ש. ניגער

און דאָך איז דער איינדרוק, אַז דער יוד איז דער סוחר, דער רייכער, און אַז ער קערט וועלטען... ערשט די טעג זענען פערעפענטליכט געוואָרען אין דער רומענישער פּרעסע ציפער, און לויט אָט דער סטאַטיסטיק קומט אויס, אַז די יודען געהערען נאָך אַלץ אין רומעניע צום פּריליגירטען קלאַס, ווייל זיי זענען דאָך מייסטענס די בעפעלקערונג פון די שטעט און זיי האָבען אין זייערע הענט דעם האַנדעל, אַ טייל פון דער אינדוסטריע... די ווינט־מילען דרעהען מיט די פליגלען — געה, ווייז דער וועלט, אַז זיי מאָלען ווינט!

כ'בין אָנגעקומען קיין קאַלאַראַש, אַ שטעטעל נישט ווייט פון קישינעוו, גראָד אין דער צייט, ווען די „וועלישע" ניס ווערען געפּאַקט און ווען אַנדערע בעסאַראַבער פּראָדוקטען ווערען פון יודען אויפגעזאַמעלט, אויפגעקויפט אין די דערפער אויף אַרויסצופיהרען. אָבער אַמאָל האָבען יודען פערדינט, און גוט פערדינט, אַרום דעם פרוכט־האַנדעל. איצט זענען זיי צופרידען, אַז זיי געהען אַרויס, ווי זיי זאָגען מיט'ן קרן.

און נישט נאָר די קאַלאַראַשער אָדער ליפּקאַנער יודען קלאָגען זיך. די קישינעווער יודען האָבען נאָך ווינציגער גוטע נייעס צו דערצעהלען. קישינעוו איז געווען אַמאָל די „שחיטה־שטאָט"; איהר עקאָנאָמישע לאַגע אָבער איז געווען אַ גאַנץ גוטע. איצט איז זי אַ געקוילעטע שטאָט — געקוילעט אָהן אַ מעסער. די געשעפטסלייט זענען טאַקע אַלץ נאָך יודען... אַ סך פון זיי רעדען נאָך אַלץ רוסיש און לייענען נאָך אַלץ רוסישע צייטונגען, אָבער — רוסלאַנד איז פון זיי אָפּגעשניטען, און ממילא זענען זיי אָפּגעשניטען פון זייער פּרנסה־קוואַל...

— און וואו האַלט עס מיט די יודישע בעל־מלאכה'ס? — האָב איך געפרעגט אַ רומעניש־יודישען כלל־טוער אין טשערנאָוויץ.

— עס זענען דאָ אַ סך יודישע בעל־מלאכה'ס, האָט ער מיר געענטפערט, אָבער אויב עס וועלען נישט אָנגענומען ווערען קיין עקסטרא־מיטלען, וועלען מיר באַלד נישט האָבען נישט קיין יודישע שניידער און נישט קיין יודישע סטאָליאַרעס און נישט קיין אנדערע יודישע האַנדווערקער...

און ער האָט מיר דערצעהלט, אַז די לערן־יונגלעך, אַט די קומענדיגע בעל־מלאכה'ס, אין דעם גרעסטען טייל יודישע וואַרשטאַטען, זענען נישט קיין יודישע.

— ווילען דען יודען נישט לערנען זייערע קינדער קיין מלאכה? איז מלאכה דען נאָך אַלץ אַ פּסול אין דער משפחה? און קאָנען דען אַלע יודישע קינדער שטודירען? דערהויפּט איצט, ווען די צייט איז אַזוי שלעכט?..

— אָ, ניין, — האָט מיר דער כלל־טוער געענטפערט, — עס זענען דאָ גענוג יודישע עלטערן, וואָס וואָלטען געווען צופרידען אָפּצוגעבען זייער יונגעל אין אַ וואַרשטאַט, ער זאָל זיך אויסלערנען אַ מלאכה, אָבער טאַקע דערפאַר, וואָס עס איז נישטא קיין פּרנסה, קאָנען זיי עס זיך נישט פערגינען, זיי האָבען נישט קיין מעגליכקייט צו צאָהלען דעם מייסטער און צו האַלטען דאָס קינד אין דער היים די גאַנצע צייט, וואָס ער געהט זיך לערנען די מלאכה...

— נו, — האָב איך איהם איבערגעריסען אינטעריגיטען, — און די נישט־יודישע לער־יונגלעך האָבען דען רייכערע עלטערן?

— פאַר זיי, — איז דער ענטפער געווען, — זאָרגט די רעגירונג. זי האָט איינגעאָרדענט ספּעציעלע הייזער, אַ סאָרט אינטערנאַטען, וואו די דאָרפישע יונגלעך, וועלכע קומען אין שטאָט, האַלטען זיך אויף. און נישט נאָר מען גיט זיי דאָרט עסען און טרינקען, מען צאָהלט פאַר זיי די יודישע בעל־מלאכה'ס אין משך פון אַ געוויסער צייט.... אַזוי דאָס אונזער אייגענער יודישער האַנטוועקער קלאַס גרייט צו פאַר זיך נישט קיין יודישע יורשים...

„איז דאָך גוט", האָב איך געטראַכט, וואָס „מאַרגענרויט" האָט אַזעלכע צוויי פיינע מאָדערנע יודישע פאַך־שולען אין איהר פּרעכטיג טשערנאָוויצער קולטור־הויז. איז דאָך גוט, וואָס „אָרט" און אַנדערע יודישע אָרגאַניזאַציעס אין רומעניע האַלטען אויס פּראָפעסיאָנעלע שולען, פאַך־קורסען א. ד. גל., אַ נישט וואָלט פון דער יודישער מלאכה באַלד גאָר קיין זכר נישט געבליבען.

און אַ גרויסער טייל פונ'ם יונגען דור האַלט נאָך אַלץ אין „שטודירען".

— וואָס קומט אַרויס פונ'ם שטודירען? — האָב איך געפרעגט אַ פאָטער פון צוויי זיהן און איין טאָכטער, וועלכע מאַטערען זיך, אַלע אין איטאַליע אָדער אין בעלגיע אָדער אין טשעכאָסלאָוואַקיע, אַבי צו „ענדיגען"... — האָבען דען די אַלע דאָקטוירים פּראַקטיקע? און געהען דען נישט אַרום ביי אייך אַדוואָקאַטען און אינזשענירען אָהן בעשעפטיגונג?

— ס'איז גוט צו אַ שידוך, — האָט מיר דער פערמעגענדער יודישער סוחר איינגערוימט אַ סוד אין אויער.

אַ „דיפּלאָם", אַ „טיטול" איז נאָך אַלץ „גוט צו אַ שידוך" אין רומעניע.

יאָ, פון אויבענאויף זעהט דאָס יודישע עקאָנאָמישע לעבען אויס צו זיין, ווי עס איז געווען אַמאָל. די קראָמען געהערען צו יודען; אַרום די בענק, אויף דער שוואַרצער בערזע, דרעהען זיך אַרום יודען; די האָטעלען און די קאַפעען זענען פול מיט יודישע מעקלערס; אויף די באַהן־סטאַנציעס, אין די קליינע שטעטלעך, בעגעגענט איהר נאָך אַלץ די פערהאַרעוועטע און פערשמאַיעטע יודישע עקספּעדיטאָרס. אין און אַרום די אויטאָבוסען (אַנ'אויפטו פון די לעצטע יאָהרען) זעהט מען אַ גלגול פון די אַמאָליגע יודישע בעל־עגלות, נאָר אַביסעל אַרומגעשוירען און נישט אַזוי אָנגעפּעלצט, — די פליגלען פון די ווינט־מילען בעוועגען זיך, דרעהען זיך, — סוף דרייסען איז אַלץ, ווי געווען, אָבער איבעוויייניג, איבעווייניג קומט פאַר עפּעס, און עס איז שווער נאָך דערווייל צו זאָגען — וואָס...

דושעיק דאַיעמאַנד

דער קעניג פון די אַמעריקאַנער באַנדיטען, איז ערמאָרדעט געוואָרען.

קאַמף פאַר בעסערע סחורות אין סאָוויעט-רוסלאַנד

וואָס איז היינט די וויכטיגסטע אויפגאַבע פון טאָג אין סאָוויעטען־פערבאַנד? אויף אָט דער פראַגע ענטפערט אַ לייט־אַרטיקעל אין דער מאָסקווער „פּראַוודאַ". דער ענטפער איז: דער קאַמף פאַר בעסערער קוואַליטעט פון די סחורות, וואָס ווערען פּראָדוצירט. עס איז שוין נישט איינמאָל אָנגעוויזען געוואָרען אין דער סאָוויעטישער פּרעסע, אַז די שנעלע ערפאָלגען פון דער פּראָדוקציע ווערען אָפטמאָל דערגרייכט אויפ'ן חשבון פון דער איינגעשאַפט. מען האָט שוין נישט איינמאָל אָנגענומען רעזאָלוציעס אויף די פּאַרטיי־צוזאַמענפאָהרען און קאָנפערענצען וועגען דעם, אַז די קוואַליטעט פון די סחורות מוז בעסער ווערען, און, אַז יעדע פאַבריק וועט טראָגען די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר דעם פּראָצענט „בראַק" (שלעכטע סחורה), וואָס וועט זיך געפינען אין איהרע פּראָדוקטען. אָבער עס ווערט בעסער זעהר לאַנגזאַם. עס איז נאָך אַלץ פאַרהאַן אַ גאָר גרויסע פּראָפּאָרציע פון אַרטיקלען, וואָס טויגען נישט אָדער, וואָס טראָגען זיך זעהר שנעל אויס.

די שלעכטע אייגענשאַפט איז אַ קללה, סיי אין דער שווערער אינדוסטריע, ווי מעטאַלורגיע, קויהלען, מאַשין־בוי וכדומה, סיי אין דער לייכטער אינדוסטריע, וואָס פּראָדוצירט זאַכען פון טעגליכען געברויך, ווי קליידונג, שיך, וועש און עהנליכעס. דאָס לעצטע ברענגט דעם גרעסטען שאָדען דער גרויסער מאַסע פון דער בעפעלקערונג. עס קומט אויס ווי די אַרבייטער און פויערים ווערען „אָפּגענאַרט, בעקומען נישט דעם ווערט פון די רייזיין, וואָס זיי דאַרפען צאָהלען".

עטליכע ציפערען וועלען אילוסטרירען די לאַגע.

אַנ'אונטערזוכונג, וואָס איז געמאַכט געוואָרען אין 12 אונטערנעהמונגען פון די קאָנסומערס־קאָאָפּעראַטיוון אין לענינגראַד, האָט בעוויזען, אַז 60 פּראָצענט פון די וועש־סחורות, וואָס זענען געקומען פון דער ווישניעוואָלאָצקער פאַבריק, דאַרפען צוגערעכענט ווערען צו בראַק; אַז 64 פּראָצענט פון די סחורות, וואָס זענען געקומען פון די טוועריער פאַבריקען, זענען אונטער די פאָדערונגען פון דעם סטאַנדאַרד; אַז פון 16 מוסטערען פון קאַליקאָ האָבען 7 נישט געטויגט. דאָס אייגענע אין אַנדערע ערטער — מיט אַנדערע סחורות. אַ קיעווער שוכוואַרג־פאַבריק, וואָס בעדינט דער עיקר די קויהלען־אַרבייטער פון דעם דאָנער באַסיין, האָט אַרויסגעלאָזען בלויז 59 פּראָצענט פון ערשטען סאָרט שיך און שטיוועל.

דער לייט־אַרטיקעל אין דער „פּראַוודאַ" קומט נאָך אַנ'אַנאַליז פון דער לאַגע צום אויספיר, אַז די שוועריגקייטען, וואָס ברענגען צו דער שלעכטער קוואַליטעט פון די סחורות, „קאָנען און זאָלען בעזיגט ווערען". די האַנדעלס־אונטערנעהמונגען דאַרפען אָנהויבען אַ קאַמף פאַר גוטער אייגענשאַפט ביי זיך גופא. די פערשידענע קראָמען דאַרפען ווערען די צענטערען, פון וואַנען די געברויכער, די קויפערס פון סחורות זאָלען קאָנען בעווירקען די פּראָדוצירער, וואו עס זאָל ענערגיש און שטרענג געפאָדערט ווערען, אַז די צוגעשטעלטע פּראָדוקטען מוזען זיין גוט. שלעכטע סחורות טאָרען גאָרנישט אַריינקומען אין די קראָמען. אויב שוין יאָ, מוזען זיי פערקויפט ווערען פאַר ביליגערע פּרייזען, און דער קויפער — דער אַרבייטער און פויער — זאָל פאַראויס וויסען, וואָס פאַר אַ סחורה ער קויפט פאַר זיין געלד.

יודיש טעאַטער אין „פילהאַרמאָניע"

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאַן.

היינט, מאָנטאָג — לטובת אַ וואוילטעטיגען צוועק.

ספּעציעלע דאַפּעלטע פאָרשטעלונג

רעגינא צוקער

מיט דעם לאַדזשער ליבלינג

איינהייטס־פרייזען: אַלע בילעטען אין פּאַרטער נור 1 זל., באַלקאָן און גאַלעריע—50 גר.

פּאַיעטיון צום לעצטען מאָל די העכסט קאָמישע אָפּערעטע

אין 3 אַקטען מיט 20 נומערן געזאַנג און טענץ

פון כתרילעווקע ביז ניו-יאָרק פון רעגינא צוקער אין די הויפּט־ראָל.

נאָך דער פאָרשטעלונג אַ גראַנדיעזער פּערוויילונגס־דיווערטיסמענט

מיט אנטייל אַלע ליבלינגס־אַרטיסטען און רעגינא צוקער אין איהר רעפּערטואַר.

מאָרגען, דינסטאָג, דעם 29־סטן דעצעמבער קומט פאָר אין „פילהאַרמאָניע" דער 30־יעהריגער יובילעי־אָוונד פון פּיאַנאַר־אַרטיסט דוד אריעל. ווער? וואָס? לעזט די ספּעציעלע אַפישען און אַנאָנסען. האָט געדולד! מאָרגען!

שוין פרייטאָג, דעם 1־טען יאַנואַר ניי־יאָהר וועלען אַלע קומען בעגריסען אונזערע גרויסע געסט פרוי שושנה און מאָריס לאַמפּע

אין לאַזאַר קאַהאַן'ס סענסאַציאָנעלע, העכסט שפּאַנענדע פּיעסע אין 7 בילדער 3 אַקטען מיט געזאַנג

„די 10 פון פּאַוויאַק" מיט אנטייל פון די ליבלינגס־אַרטיסטען פון פילהאַרם. און קאַמעראַל־טעאַטער

„די 10 פון פּאַוויאַק" וועלען זיין אַ „נס־וואָרט" אין טעאַטער־וועלטעל, איבערטרעפען אַלץ, וואָס מען האָט ביז איצט געזעהן. נייע וואונדערבאַרע אויסשטאַטונג. נייע עפעקטפולע „טריקס". 50 מענשען אויף דער בינע. אינסצעניזאַציע און רעזשי: מאָריס לאַמפּע. — „די 10 פון פּאַוויאַק" איז אַ פּיעסע פון אַ גרויסען „פּאַרגעהם". די שפּאַנונג דערגרייכט ביז'ן העכסטען גראַד.

—— דער גאַנצער אַנסאַמבל, אַלע אין שעהנע קונסט־ראָלען. ——

קלעפּסידרעס

צו זעהר ביליגע פרייזען

נעהמט אין די דרוקעריי פון

„נייעם פאלקסבלאט"

די קלעפּסידרעס ווערען אין משך פון 1 שעה אויסגעפערטיגט און פונאנדערגעשיקט איבער דער שטאָט.

ער מאַכט אַ לעבען פֿון ראַטשילד'ס „צרות"

יעדעס לאַנד און יעדע שטאָט האָט זיך אַ בעזונדער סאָרט מענשען, אייגענע טיפּען, וועלכע איהר וועט אין אַנ'אַנדער לאַנד אָדער שטאָט נישט בעגעגענען.

אין ווין, צום ביישפּיל, איז בעקאַנט אַ טיפּ, וועלכען מען רופֿט „דער ראַטשילד־יוד". דער יוד — לאָמיר איהם אָנרופֿען מיט'ן נאָמען חבר זונדעל זיסקינד — מאַכט אַ לעבען פֿון.... ראַטשילדען...

אויב אָבער איהר וועט מיינען, אַז חבר זונדעל זיסקינד מאַכט געשעפֿטען מיט ראַטשילדען, אָדער ער איז ווייניגסטענס אַנ'אָנגעשטעלטער ביי ראַטשילדען, וועט איהר האָבען אַ טעות. אונזער געשעצטער חבר זונדעל זיסקינד מאַכט אָבער אַ לעבען פֿון דעם ווינער ראַטשילד אויף אַנ'אַנדער אַרט: ער קהל'ט זיך וועגען ראַטשילדען, ער רעדט נאָכאַנאַנד וועגען דעם יודישען באַנקיר.

חבר זונדעל זיסקינד, מוזט איהר וויסען, איז אַ יוד פֿון יענע יודען, וואָס ווילען ראַטעווען די גאַנצע וועלט, ער איז אַ פֿייערדיגער רעוואָלוציאָנער, אַ גרויסער קעמפער און זיין טעמע איז אימער געווען „ראַטשילד". ער האָט „פֿערדינט" ביי ראַטשילדען.

ווי אַזוי? גאַנץ איינפֿאַך: ראַטשילד איז דער גרעסטער יודישער קאַפּיטאַליסט, צי נישט? איז דאָך קלאָר, אַז מען וויל בעקעמפֿען דעם קאַפּיטאַליזם, מוז מען בעקעמפֿען ראַטשילד'ן.

חבר זיסקינד פֿלעגט, אַלזאָ, פֿיהרען אַ הייסען קאַמף געגען ראַטשילד'ן ער פֿלעגט האַלטען לעקציעס אויף דער טעמע „ראַטשילד דער בלוטזויגער" „ראַטשילד דער פֿיינד פֿון פּראָגרעס", „ראַטשילד די פֿינסטערע נשמה", „ווי אַזוי קען די וועלט פּטור ווערען פֿון די ראַטשילדס?", „ראַטשילד אין בירא־בידזשאַן", „ראַטשילד מאַכט אַ פּאָגראָם אויף די אַרבעטער".

ער איז געווען אַ־אַ ספּעציאַליסט אויף דער טעמע „ראַטשילד", אַז ער האָט שוין געהאַט, אַזוי־צו־זאָגען, אַ שטיקעל „חזקה" אויף ראַטשילד'ן.

ווען עס פֿלעגט זיך אַמאָל מאַכען, אַז אַנ'אַנדער רעוואָלוציאָנער האָט זיך אויך אַמאָל פֿערגליסט האַלטען אַ לעקציע אויף דער טעמע „ראַטשילד", האָט זיך אָפּגעטון חושך. זונדעל זיסקינד'ס ווייב פֿלעגט דאַן אַריינפֿאַלען צום קאָנקורענט און מאַכען אַ גוואַלד:

— סטייטש, גזלן, רויבער, מענשען־פּרעסער! וואָס רייסט איהר אַרויס דאָס שטיקעל פּרנסה פֿון די הענט? וואָס האָט איהר זיך אָנגעוועצט אויף אונזער ראַטשילד'ן? גאָט וועט נישט שווייגען, איהר וועט עס אויסקרענקען!

עס איז דערגאַנגען אַזוי ווייט, אַז אונזער ראַטשילד־ספּעציאַליסט איז געוואָ־ען אַ גאַנצער שמעלקע טאַקע מיט ראַטשילד'ן אַליין. יודען האָבען דערצעהלט מעשיות, אַז ראַטשילד לאַדט איהם איין צו אַ פּדיון־הבן און שיקט איהם פּורים שלח־מנות.

אויף איהם האָט מען אויך דערצעהלט די בעקאַנטע מעשה'לע, אַז איינמאָל איז ער אַוועק צו ראַטשילד'ן מיט דעם פּלאַן, אַז ראַטשילד זאָל פֿערטיילען זיין פֿערמעגען צו די אָרימעלייט. „גוט", האָט איהם ראַטשילד געענטפֿערט, „עס איז אַ גלענצענדער פּלאַן. וויפֿיל זענען פֿערהאַן אָרימעלייט אין דער וועלט, אַ שטייגער? זאָגען מיר, הונדערט מיליאָן, גענוג, צי ניין? גענוג! און וויפֿיל פֿערמאָג איך, ראַטשילד, געלט? זאָגען מיר, הונדערט מיליאָן קראָנען, נו, אויב איינטיילען זיך, באַט־זשע איך, ליבער חבר, זונדעל זיסקינד, אייער חלק, דאָס מאַכט אויס בסך־הכל איין קראָנע, און האָט מיר אַ גוטען שליטוועג".

מען מוז צוגעבען, אַז פֿריינד זונדעל זיסקינד איז אויף זיין אַרט אַ געשיקטער קעמפֿער. ער פֿערשטעהט ווי אַנצוטאַפּען דעם דופּק ביים עולם. אונזער קעמפֿער זונדעל זיסקינד האָט פֿון דער טעמע „ראַטשילד" געמאַכט די מטבע. ער האָט געהאַט אַ שעהנע פּרנסה פֿון ראַטשילד'ן.

(קאָרעספּאָנדענץ פֿון ווין)

וואָס־זשע טוט גאָט? דאַרף זיך מאַכען אַנ־עקאָנאָמישער וועלט־קריזיס, אַ קריזיס פֿון קאַפּיטאַליזם, ראַטשילד ווערט אַנ'אָרימאַן, און אונזער „ראַטשילד־קעמפֿער" פֿערלירט זיין קנעלונג, זיין פּרנסה.

אַז עס איז אַ מענשען בעשערט אַנ'אומגליק, ווייסט ער נישט פֿון וואַנען עס קומט! ווער האָט זיך געקענט ריכטען אויף אַזאַ צרה מיט ראַטשילד'ן? האָט אין די לעצטע צייטען דער ווינער ראַטשילד פֿערלאָרען ביי זיינע געשעפֿטען פֿיל געלד. מיט איין וואָ־ט — ראַטשילד האָט אויך צרות.

אָבער צרות צו צרות זענען נישט גלייך. ביי וועמען דער געלט־ביטעל איז שיטער און ביי וועמען דער באָרשטש איז ביטער, מען קען זיך דענקען, אַז כאָטש ראַטשילד האָט פֿערלאָרען פֿיל געלט, איז איהם פֿילייכט נאָך געבליבען אַ דרייערל אויף שבת. אָבער די ווינער יודען טוען זייער פֿליכט און זיי קלאָגען אויף ראַטשילד'ס צרות. אין די ווינער־בתי־מדרשים! און אין די שוהלכעלעך דערצעהלען זיך די יודען שרעקליכע מעשיות וועגען ראַטשילד'ס פֿערלוסטען.

מען דערצעהלט, אַז ראַטשילד קען — צוליב די צרות — קיין נעכט נישט שלאָפֿען, ער טראָגט פֿערזעצ. זיין זילבערנעם זייגער, און ער לאָזט איהם טאַקע פֿערפֿאַלען ווערען אויך, ווייל ער האָט נישט קיין געלט צו בעצאָהלען דעם חוב. יודען זיפֿצען און קרעכצען און שאָקלען מיט די קעפּ:

— אַזאַ אומגליק! אַזא אומגליק, נעבעך!

דער גרעסטער זיפֿצער אויף ראַטשילד'ס צרות איז אָבער אונזער „ראַטשילד־קעמפֿער", פֿריינד זונדעל זיסקינד. דאָס האָט ער טאַקע אַליין פֿערשפּרייט די אַלע מעשיות וועגען ראַטשילד'ס אָרימקייט. ער האָט, נעמליך, שנעל איבערגעדרעהט דעם דישעל און גענומען קלאָגען אויף ראַטשילד'ס בראָך.

— איהר'ט שוין געהערט? — מאַכט ער צו יודען, וועלכע זיצען אין אַ רעסטאָראַן — איהר'ט שוין געהער־ט — זאָגט ער מיט אַ רחמנות־פּנים — די נייעסטע נייעס פֿון ראַטשילד'ן? סטייטש, גוואַלד געשריען! ראַטשילד פֿאַסט דאָך נעבעך תעניתים. ער עסט נישט קיין אָנבייסען, צו מיטאָג עסט ער טיי מיט קאַרטאָפֿעל, נישט מעהר!

יודען דערשרעקען זיך און מען בעצאָהלט פֿאַר זונדעל זיסקינד'ס מיטאָג, וועלכען ער עסט אָפּ אין רעסטאָראַן; מען בעצאָהלט פֿאַר איהם פֿאַר אַ קאַפֿע אין קאַפֿע־הויז, ווייל אויב ראַטשילד אַליין האָט נישט וואָס צו עסען, וואָס־זשע זאָל שוין זאָגען אַ געוועהנליכער מענש, אַנ'אביון?

אַנ'אַנדערש מאָל קומט ער מיט אַ נייער מעשה, ער זיפֿצט, און טרעהרען שטעהען איהם אַזש אין די אויגען פֿון רחמנות.

— אָך־אָך־אָך. — זיפֿצט ער נעבעך — איהר'ט שוין געהער־ט? עס האָט זיך געשאַפֿען אַ קאָמיטעט פֿון פֿריינד, וועלכע ווילען ראַטעווען ראַטשילד'ען. איך בין אויך אין דעם קאָמיטעט, איך זאַמעל אויך הילף פֿאַר ראַטשילד'ן.... גיט, גיט יודען עפּעס צו־שטייער.

אַנ'אַנדער מאָל קומט ער צולויפֿען מיט אַ שפּאָגעל־נייער נייעס. וואָס? סטייטש, אי־וואַי, איהר'ט נאָך נישט געהער'ט? ראַטשילד איז געוואָרען פֿרום! ער זיצט אַ גאַנצען טאָג און זאָגט תהילים, ער בעט, דער אויבערשטער זאָל איהם בעשער־ען עפּעס אַ פּערדינסטעל, ווייל דער יקרות איז זעהר גרויס, קיין געלט איז נישטאָ, און לעבען מוז מען, צי נישט?

דערווייל כאַפּט זונדעל אַ דרייער'ל אַ גמילות חסד'על.

ווייל ווער קען עס אָפּזאָגען אַ מענשען אַ גמילות חסד אין אַזאַ ביטער־ער צייט, ווען זאָגאַר אַ ראַטשילד'ען געהט עס שלעכט?

דאָ נישט לאַנג טרעף איך אונזער פֿריינד זיסקינד אין גאַס. ער געהט שוין אָנגעטון אַ ביי שולו־פּעל, מיט אַ שעהנער פּאַטשיילע אויפ'ן האַלז, און ער רויכערט אַ פֿיינעם סיגאַר, מעשה גביר.

— ווי געהט עס — פֿרעג איך איהם. — אין פּרנסה?

— ביש־קשה, — מאַכט ער, — מען פֿערדינט צוביסלעך.

— נו, איז דאָך גוט! איהר האָט געקראָגען מסתמא עפּעס אַ גוטע בעשעפֿטיגונג?

— יאָ, אַ זעהר גוטע בעשעפֿטיגונג. איך האַלט לעקציעס — ענטפֿער־ט ער שטאָלץ.

— טאַקע? וועגען וואָס, אַ שטייגער?

— מיין טעמע, מאַכט ער, איז ווי אימער — ראַטשילד! איך דערצעהל וועגען ראַטשילד'ס אומגליק, וועגען ראַטשילד'ס גרויסע פֿערלוסטען, וועגען ראַטשילד'ס פּלענער זיך צו ראַטעווען, וועגען ראַטשילד'ס גרויסע צרות נעבעך...

— נו, און איהר האָט ערפֿאָלג?

— וואָס הייסט, ערפֿאָלג? יודען לויפֿען, יודען שטופּען זיך, יודען קויפֿען בילעטען, און דער עולם קלאָגט אויף ראַטשילדס צרות. עס איז אַזש אַ מחיה! אַדיע, זאָגט ער, איך האָב נישט קיין צייט, איך בין זעהר בעשעפֿטיגט...

מא—ף.

פֿראַנק ב. קעלאָג

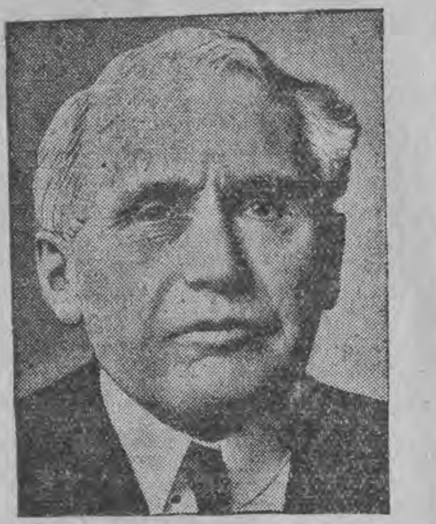

דער בעריהמטער אַמעריקאַנער מלוכה־מאַן, איז אַלט געוואָרען 75 יאָהר.

אויטאָגענישע שווייסונגען
מעטאַל־בעאַרבייטונגען
שלאָסעריי־אַרבייטען
מאַשינען־טיילען
פֿיהרט אויס ביליג
J. REDER, Łódź
קאָנסטאַנטינער 11/13
(רוג זאַכאָדניא)

נאַנקין אין די הענט פֿון סטודענטן

אַ בליק אויף דער שטאָט נאַנקין, וואו עס זענען פֿאָרגעקומען גרויסע סטודענטען־אונרוהען. און די סטודענטען האָבען פֿערכאַפּט די מאַכט.

איבערלעבענישען פֿון אַ שוואַנגערער פֿרוי

געשילדערט פֿון אַ דייטשע שריפֿטשטעלערין

פֿרויען האָבען בטבע נישט ליב צו דערצעהלען וועגען זייער שוואַנגערשאַפֿט.

אַפֿילו פֿרויען שריפֿטשטעלער, וואָס אַזעלכע פֿערמאָגען מיר איצט אין אַלע לאַנד־ליטעראַטורען, מיידען עקשנות'דיג אויס צו שילדערן אין זייער ווערק די אַלע אינטימע איבערלעבונגען פֿון אַ פֿרוי אין משך פֿון די ניין חדשים שוואַנגערשאַפֿט.

מען קאָן גלויבען, אַז אַלע פֿרויען פֿון דער וועלט האָבען זיך פֿערשוואוירען נישט אַרויסצוגעבען די סודות פֿון שוואַנגערשאַפֿט, כדי די מענער זאָלען דאָס חלילה ביי זיי נישט אַרויסכאַפּען.

און די מענער־שריפֿטשטעלער (אַפֿילו אַזאַ ווי דער גענ־אַלער טאָלסטאָי) האָבען ביים שילדערען דעם פּסיכאָפֿיזיאָלאָגישען צושטאַנד פֿון אַ שוואַנגערער פֿרוי געמוזט נעבעך טאַפּען אין דער־פֿינסטער, פֿערלאָזענדיג זיך אויף די אייגענע קינסטלערישע השערות און פֿאָרשטעלונגען.

אפשר נאָר דאָקטוירים־פֿאַכלייט, צו וועלכען די שוואַנגער־ע פֿרויען האָבען אַ בעזונדער צוטרוי — ווייסען עפּעס וועגען די אַלע איבערלעבונגען פֿון אַ שוואַנגער־געוואָרענער פֿרוי, אָבער אַזעלכע דאָקטוירים האָבען געוועהנליך קיין צייט נישט (ווי אויך נישט קיין טאַלאַנט) צו בעשרייבען די אַלע ווייבערישע געהיימנישען פֿון זייערע קאַבינעטען.

דעריבער איז קיין וואונדער נישט, ווען די שרייבערישע וועלט פֿון דייטשלאַנד (דער עיקר — די מענערישע) האָט זיך אַרויפֿגעוואָרפֿען אויף דעם נישט־לאַנג דערשינענעם בוך פֿון דער בעקאַנ־טער שריפֿטשטעלערין הילדע־וויאַ [illegible] אונ־טער דעם סענסאַציאָנעלען טיטעל: „9 חדשים".

אינ'ם דאָזיגען בוך בעמיהט זיך די אויבענדערמאָהנטע שריפֿטשטעלערין צו שילדערן די אַלע איבערלעבונגען פֿון אַנ'אינטעליגענטער פֿרוי, וואָס איז צומערשטען מאָל געוואָרען שוואַנגער נאָך אַ צעהן־יאָהריגען קינדערלאָזען צוזאַמענלעבען מיט איהר מאַן.

די שפּעטע שוואַנגערשאַפֿט פֿון דער פֿרוי אָלגאַ קאַלוויאַוס־לענץ (די הויפּט־העלדין פֿונ'ם ראָמאַן), וואָס איז לויט'ן בערוף אַ לעהרערין, האָט לויט אונזער־ע מענערישע השגות, געדאַרפֿט נאָך מעהר פֿערשטאַרקען אין איהר די פֿרייד פֿון צוקונפֿטיגער מוטערשאַפֿט, די פֿרייד פֿון קאָנען דערציהען אַ קינד פֿון אייגענעם בלוט און לייב, אַנשטאָט צו דערציהען הונדערטער און הונדערטער פֿרעמדע קינדער, וועלכע שטעהען צו איהר אָפֿטמאָל פֿיינדליך, ווי צו אַ שטרענגער לעהרערין.

אָבער די פֿערפֿאַסערין פֿונ'ם בוך, וועלכע ווייסט געוויס בעסער די פּסיכאָלאָגיע פֿון אַ שוואַנגערער פֿרוי, קומט גאָר צו אַ פֿערקעהרטען אויספֿיהר

זי דערצעהלט אונז, אַז די פֿרוי אָלגאַ־קאַלוויאַוס־לענץ האָט זיך נישט נאָר נישט געהאַט דערפֿרעהט מיט דער מעגליכקייט צו ווערען מוטער, נאָר זי האָט זיך אַפֿילו דערשפּירט אומגליקליך.

ערשטענס צוליב דעם, וואָס זי וועט נישט קאָנען אַ לענגערע צייט זיין מעהר לעהרערין, און אַזוי אַרום וועט זי מוזען ווערען אָנגעוויזען אויף די פֿערדינסטען פֿון איהר מאַן, און צווייטענס, האָט זי [illegible] אַז דער מאַן איהרער וויל נישט קיין קינד, ווייל אַ קינד וועט איהם שטערען צו אַרבייטען.

דאָך אָבער איז איהר מאַן, ד"ר קאַלוויאַוס, געווען קאַטעגאָריש געגען דעם, אַז די פֿרוי זאָל דאָס קינד אָפּטרייבען, ווייל דאָס ווערט שטרענג בעשטראָפֿט, און קומען אין אַ קאָנפֿליקט מיט'ן געזעץ האָט דער דאָקטאָר נישט געוואָלט.

האָט די שוואַנגערע פֿרוי צוערשט געגלויבט, אַז דער מאַן זשאַלעוועט שוין דאָס נאָך נישט געבוירענע קינד און דעריבער איז ער געגען דער אָפּטרייבונג, אָבער שפּעטער אַביסעל האָט זי זיך איבערצייגט, אַז דער מאַן הויבט אַפֿילו נישט אָן צו טראַכטען וועגען זייער צוקונפֿטיגען קינד, אַז דער מאַן איז גאָר פֿערטון מיט די הכנות צו דער געפּלאַנטער רייזע איבער גריכענלאַנד.

לויט'ן פּלאַן האָט אויך די פֿרוי געדאַרפֿט מיט איהם מיטפֿאָהרען קיין גריכענלאַנד, אָבער ווייבאַלד זי איז שוואַנגער געוואָרען, וועט שוין די דאָזיגע רייזע זיין איבער איהרע כוחות און דעריבער האָט דער מאַן בעשלאָסען מיט'ן הסכם פֿון זיין פֿרוי אַליין צו פֿאָהרען.

די פֿרוי האָט געגעבען דעם דאָזיגען הסכם גאַנץ אויפֿריכטיג און איינפֿאַך, ווייל זי האָט פֿון שיטענדיג אָן געשטרעבט נישט צו פֿאַלען צו לאַסט דעם מאַן און געבען איהם פֿולע פֿרייהייט.

די מאָדערנע פֿרוי דאַרף קאָנען אַליין און זעלבסטשטענדיג לעבען און לאָזען אויך דעם צווייטען לעבען און אויסלעבען זיך אין פֿולקאָמענער פֿרייהייט.

דאָס איז געווען דער הויפּט־לאָזונג פֿון דער ליבעראַלער פֿרוי אָלגאַ קאַלוויאַוס־לענץ, וועלכע האָט זיך עקסטרא גע'חבר'ט מיט דער יודישער אַסימילירטער אינטעליגענץ, וועלענדיג דורך דעם נאָך מעהר אונטערשטרייכען איהר ליבעראַליזם.

דאָך אָבער האָט דער פֿרוי שטילערהייט פֿערדראָסען, וואָס דער מאַן איהרער איז אַזוי גלייכגילטיג צו איהר שוואַנגערשאַפֿט און במילא שוין צום צוקונפֿטיגען קינד.

אמת, אויך זי אַליין — די צוקונפֿטיגע מוטער — אין די ערשטע פֿינף חדשים פֿערבליבען גאַנץ גלייכגילטיג צום נייעם וועזען, וואָס צייטיגט אין איהר איינגעווייד.

זי איז געווען נישט נאָר גלייכגילטיג, נאָר זי האָט זיך אַפֿילו בעמיהט גאָר איינגאַנצען צו פֿערגעסען זיך אָן איהר שוואַנגערשאַפֿט, האָפֿענדיג, אַז אפשר וועט פֿון דעם גאָרנישט ווערען....

נאָך מעהר, די פֿרוי קאַלוויאַוס, בעקומענדיג פֿון איהר שול אַ חודש'דיגען אורלויב, איז זי אַוועק אין די בערג און דאָרט זיך פֿערליבט אין אַ פּראָלעטאַריער, כאָטש זי אַליין, די מאַדאַם קאַלוויאַוס, איז געווען גאַנץ ווייט פֿון דער פּראָלעטאַרישער איינשטעלונג.

זי האָט זיך אָבער געהאַט פֿערליבט אין דעם אָרימען פֿעלד־אַרבייטער, כדי אפשר דורך דעם זיך נוקם צו זיין אָן איהר אַריסטאָקראַטישען מאַן, וואָס וואַנדער־ט אַרום זאָרגלאָז איבער גריכענלאַנד און שרייבט איהר שאַבלאָנע ליבע־בריף, וועלכע פֿערפֿליכטען צו גאָר נישט.

זי האָט זיך אָבער געהאַט פֿערליבט אינ'ם פּשוט'ען פֿאָלקס־מענשען, ווייל צום ערשטען מאָל אין איהר לעבען האָט זי געהאַט דערזעהען אַ נישט־געשולטען, איינפֿאַכען מענשען, וואָס דענקט פֿיל לאָגישער און געזונדטער, איידער די דיפּלאָמירטע אינטעליגענטען פֿון איהר קרייז.

און די ליבע איהרע צו דעם פֿאָלקס־מענשען מיט די אָפּגעטראָגענע שיך און הויזען האָט אָנגעהויבען צייטיגען און אויפֿקומען צוגלייך מיט'ן קינד אין איהר איינגעווייד.

זי האָט זיך פֿאַר ביידע געשראָקען און דאָך אויף ביידע געוואַרט. (סוף מאָרגען).

ד. [illegible]

ניַיער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

ניַיער פאלקסבלאט

מאָנטאָג 28 יח
סבת תרצ"ג

דעצעמבער

זון-אויפגאַנג 7.45
זון-אונטערגאַנג 3.26

די פּאַטענטען-הנחות פאַר'ן יאָהר 1932

וועלכער סוחר און האַנדווערקער וועט לויט דעם נייעם אקולניק געניסען פון דער הנחה?

ענדערונג אין שטייער-סיסטעם פון מאַנופאַקטור-בראַנזשע און די לאַגע אין מסחר

די פאַבריקאַנטען, סוחרים און האַנדווערקער שטעהען איצט פאַר אַ גרויסע אויפגאַבע — אויסצוקויפען פּאַטענטען אויפ'ן יאָהר 1932.

אַמאָליגע יאָהרען, ווען די צייטען זענען געווען בעסערע, האָט מען בכלל נישט געטראַכט וועגען פּאַטענטען. דאָס איז געווען דאָס מינדעסטע. איצט איז דער פּאַטענט אַ שווערער עול. אַ לאַסט, אַזוי פאַר דעם פאַבריקאַנט, ווי פאַר דעם סוחר און בעל-מלאכה.

דעם 10. נאָוועמבער ד. י. איז ערשינען „אַנ-אָקולניק" וועגען הנחות ביים אויסקויפען פּאַטענטען פאַר סוחרים, פון אַלע קאַטעגאָריעס. מיר ווייסען, אַז צוליב דעם שווערען, און וואָס אַמאָל אַלץ מעהר פערברייטערטען ווירטשאַפטליכען קריזיס אין לאַנד, צוליב די גרויסע שטייערען און מינימאַלען אומזאַץ, געפינט זיך דאָס סוחרטום אין אַ שווערער פינאַנציעלער לאַגע. די סוחרים בויטיגען זיך אין וואָס ברייטערע הנחות, מחמת פּאַטענטען מוזען זיי אויסקויפען כדי ווייטער צו קענען עקזיסטירען. — צוליב דעם, וואָס דער גרעסטער טייל סוחרים און האַנדווערקער, זענען פעראינטערעסירט מיט די געגעבענע פּאַטענטען-הנחות, ווילען מיר די לעזער געבען גענויע אָנווייזונגען ווי און וואו מ'קען געניסען פון די דערמאָנטע הנחות:

סוחרים פון די ביז-איצטיגע 3-טע קאַטעגאָריע וואָס פיהרען די מסחרים אין אַ געוועלב אָדער אין וואוינונגען, קענען אויסקויפען פּאַטענטען 3-טע קאַטעגאָריע, נאָר דאַמאָלס, ווען זיי האָבען געהאַט קליינע אומזאַצען און האָבען ווייניג סחורה. דער אָפיציעלער אָקולניק זעהט פאַר בעדייטענדע הנחות פאַר די הענדלער, וואָס זייערע אומזאַצען אין יאָהר 1930 האָבען נישט איבער-געשטיגען די סומע פון 10,000 זל. קענען אויסקויפען פּאַטענטען 4-טע קאַטעגאָריע. גרעסערע הנחות איז אויך פאַראויסגעזעהען פאַר סוחרים, וועלכע זענען ביז-איצט פערעכענט געווען צו דער 2-טער קאַטעגאָריע. ביז-איצט האָבען די מאַנופאַקטור-סוחרים און פאַבריקאַנטען אַפילו ביי קליינע אומזאַצען געמוזט אויסקויפען פּאַטענטען 2-טע קאַט. דאָס זעלבע איז חל געווען אויף סוחרים, וואָס האַנדלען מיט טייערע סחורות. לויט דעם נייעם אָקולניק, וועלען די לעצטע קענען אויסקויפען 3-טע קאַט. אויב זייערע אומזאַצען איבערשטייגען נישט די סומע פון 30,000 זל. סוחרים, וועלכע האָבען ביז איצט געהערט צו דער 4-טער קאַט. קאָנען איינגאַנצען בעפרייט ווערען פון אויסקויפען פּאַטענטען, אויב זייער יעהרליכער אומזאַץ, האָט נישט איבערגעשטיגען 2,000 זל.

אַ גרויסע בעדייטונג האָט דאָס פאַר די נייע סוחרים, וואָס עפענען געשעפטען פון 1-טען יאַנואַר 1932. די דאָזיגע סוחרים וועלען ביים אויסקויפען די צו זיי געהעריגע קאַטעגאָריע פּאַטענט, וועלען אין די ביטעס צו די פינאַנץ-אַמטען מוזען צולייגען אַ פערזיכערונג („זאַפּעווניעניע"), אַז זיי וועלען זיך שטרענג האַלטען לויט'ן אָקולניק. אין דער ביטע מוז ווערען אָנגעגעבען, אַז ער האָט ווייניג סחורה, און איז נישט אימשטאַנד אויסצוקויפען אַ העכערע קאַטעגאָריע פּאַטענט.

אַלע סוחרים, וואָס ווילען געניסען פון די דערמאָנטע הנחות, מוזען אָפּגעבען ביטעס אין די פינאַנץ-אַמטען צו וועלכע זיי געהערען ביז'ן 31-טען דעצעמבער ד. י. אָנגעבענדיג דעם נומער — N. D. U. 2762/4/31 [illegible] איבער-געשיקט ווערען צו דער פינאַנץ-קאַמער צום בעשטעטיגען.

די סוחרים, וואָס וועלען אויסקויפען נידעריגע קאַטעגאָריעס, נישט קוקענדיג, וואָס זיי מאַכען גרעסערע אומזאַצען לויט ווי ס'זעהט אויס דער אָקולניק, וועלען בעשטראָפט ווערען, און קיין שום רעקורס וועט נישט גענומען ווערען אין בעטראַכט.

די סוחרים האָבען זיך גערעכט, אַז פון דעם פאַר חגאות-פדיון, וועלען זיי קענען בעצאָהלען די פערלעגענע שטייערען און אויסקויפען פּאַטענטען, און אפשר זיך נאָך קענען אויסוויקלען פון די חובות. אַמאָל, האָט אַ סוחר פון דעם פאַר חגאות-פדיון געהאַט צו לעבען אויף עטליכע חדשים. היי-יאָהר זענען די האָפנונגען צעריגען געוואָרען, מחמת דער פדיון איז געווען אַ מינימאַלער. קוים די נשמה צו דערהאַלטען. דער שטילשטאַנד איז נישט בלויז אין די גרויסע שטעט, נאָר אויך אין דער גאַנצער פּראָווינץ, צוליב וואָס אַ גרויסע צאָהל סוחרים-פעראיינען אין פוילען האָבען זיך געווענדעט צו דער פינאַנץ-מאַכט, וועגען געבען ערלויבענישען אויסצוקויפען פּאַטענטען אויף ראַטעס.

ס'איז לעצטענס ענטשטאַנען אַ פּראָיעקט, איינגאַנצען מבטל מאַכען דעם אומזאַץ-שטייער פאַר דער מאַנופאַקטור-בראַנזשע, צו דעם צוועק זאָל דער פּאַטענט 5. אָדער 6-פאַכיג געהעכערט ווערען. נאָך ניי-יאָהר זאָל דער דאָזיגער פּראָיעקט בעטראַכט ווערען.

דערווייל איז די לאַגע אין דער אינדוסטריע און אין מסחר אַ פערצווייפעלטע. ממש אַ קאַטאַסטראָפאַלע אַזוי, אַז אַפילו ביי די געגעבענע הנחות, וועט אַ גרויסער טייל סוחרים און האַנדווערקער נישט קענען אויסקויפען קיין פּאַטענטען, און וועלען דערום מוזען ליקווידירען זייערע געשעפטען.

לאָמיר האָפען, אַז דאָס נייע יאָהר וועט זיין אַ בעסערס ווי דאָס פערגאַנגענע יאָהר — לאָמיר האָפען!

אסקאר בערמאן.

ווירטשאַפטליכער אַנטיסעמיטישער טעראָר אין פּויזנער קאַנט

אינטערוועניץ פון צענטראַלען קליינהענדלער-פערבאַנד

דער אַנטיסעמיטיזם, וועלכער בושוועט זייט אַ לענגערע צייט אין פויזנער, פּאָמאָזשער און אויבער-שלעזער וואָיעוואָדסטוועס האָט בעקומען אַ בולטען אויסדרוק אויפ'ן עקאָנאָמישען געביט, אַזוי איז אין פאַ-יגען חודש פאָרגעקומען אַ כוליגאַנישער אָנפאַל אויף קליינהענדלער-הויזירער, אין גראָדזיסק פאָזנאַנסקי פון וועלכען עס האָבען געליטען 162 יודישע הויזירער צווישען, זיי זענען אויך געווען שווער-פערוואונדעטע.

אין באָוע-מיאַסטאַ (פּאָמערן) ווערט דאַגעגען אָנגעווענדעט אַנ'אַנטיסעמיטישער באַיקאָט-טעראָר דורך דער אָרטיגער פּרעסע, „וועלכע טרעט אַרויס מיט גיפטיגע און העצערישע אַרטיקלען נישט צו קויפען ביי יודען. עס ווערען דאָרט אויך פערשפּרייט ספּעציעלע פלוג-בלעטער מיט יודישע קאַריקאַטורען, און אין וועלכע עס ווערט אויפגעפאָדערט צו באַיקאָטירען די יודען.

אויך האָבען זיך אין לעצטען יאָהר אָנגעהויבען שטאַרקע רדיפות געגען די יודישע הענדלער און הויזירער, וועלכע וואוינען אויף אויבערשלעזיען. עס איז זעהר כאַראַקטעריסטיש די אויפפיהרונג פון דער אָרטיגער קאָמונאַלער מאַכט, וועלכע געהט פאַקטיש אויף דער האַנד פון די אָרטיגע אַנטיסעמיטען און יודען-העצער. אַזוי האָט לעצטענס דער מאַגיסטראַט אין נאָוואָוויעש אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג, דאָס עס איז אין אַלגעמיין פערבאָטען צו קומען אַהין אויף טערגער. די פעראָרדנונג ווערט אָבער אָנגעווענדעט נאָר לגבי די יודישע קליינ-הענדלער, דאַגעגען נישט יודען קאָנען דאָרט דרייסט האַנדלען. ווען אָבער אַ יודישער קליינהענדלער וויל האַנדלען אויף די מערק אין נאָוואָוויעש, מוז ער זיך צונעהמען אַ קריסטליכען שותף, פאַר וואָס ער צאָהלט איהם 15 זל. פאַר יעדען טאָג.

אין שטעטעל שווענטאָכלאָוויצע איז נאָך ערגער, ווייל דאָרט האָט קיין יודישער קליינהענדלער קיין שום צוטריט נישט, און אויב אַפילו ווען ער וויל זיך עפענען אַ קראָם אין די דערמאָנטע ערטער, ווערט ער צום בעדויערען נישט רעגיסטרירט אין מאַגיסטראַט (לויט'ן דייטשען געזעץ) און באַטירליך קען ער דעריבער נישט פיהרען דעם האַנדעל. די יודען זענען צוליב דעם געצוואונגען אונטערצושטעלען קריסטען, ווען מען ערלויבט לייכט צו עפענען קראָמען.

די דערמאָנטע האַנדלונג פון דער שלעזישער קאָמונאַלער מאַכט, וועלכע שטיצט זיך נאָך אַלץ אויף די שוין לאַנג-אָפּגעשאַפטע דייטשע געזעצען, האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע בעאונרוהיגונג צווישען די הונדערטער קליינהענדלער משפחות אין אויבערשלעזיען און האָבען זיך געווענדעט צום צענטראַלען קליינהענדלער-פערבאַנד אין וואַרשאַ נאָך הילף און רעטונג צו דערהאַלטען די אַזוי אויך רואינירטע יודישע קליינהענדלער-עקזיסטענצען.

נאָכ'ן בעאַרבייטען דעם גאַנצען מאַטעריאַל, וואָס איז נוגע דעם דאָזיגען ענין, האָט אַ דעלע-גאַציע פון פערבאַנד ה"ה: פּרעזעס אַדוו. ב. זונ-דעוועליטש, עקזעקוטיוו-מיטגליד מ. ווערעמקרויט און דירעקטאָר ד. בערלינער אינטערוועניערט אין פאַר-ליטישען דעפּאַרטאַמענט פון אינערן-מיניסטעריום.

נאָך אַ לענגערער קאָנפערענץ מיט'ן שטעל-פערטרעטער פון דירעקטאָר פון פּאָליטישען דעפּאַר-טאַמענט, האָט דער לעצטער ערקלערט פאָלגענדעס: 1) דאָס אינערן מיניסטעריום וועט מיט דער גאַנצער קראַפט אונטערדריקען יעדען פּרוב פון כוליגאַנישע אָנפאַלען און טעראָר, וואָס איז געווענדעט געגען דער יודישער בעפעלקערונג און שוין אין דעם אויי-בענדע-מאַנטען פאַל האָט דאָס אינערן-מיניסטעריום דורך די אונטערליגענדע אָרגאַנען דורכגעפיהרט אַנ'אויספאָרשונג און עטליכע כוליגאַנעס זענען אַרעסטירט געוואָרען און איבערגעגעבען געוואָרען דער פּראָקוראַטור, 2) וועגען אַנטיסעמיטישען טעראָר אָנגעפיהרט דורך דער גאַוואָמיאַסטער מייטונג „דרווענצאַ" פיהרט דורך דאָס אינערן-מיניסטעריום אַ גענויע אויספאָרשונג אין דער ריכטונג אָפּ-צושטעלען דעם טעראָר געגען דער יודישער בעפעלקערונג. 3) וועגען די רדיפות אין אויבער-שלעזיען וועט דאָס אינערן-מיניסטעריום גענוי און אַלזייטיג דאָס אויספאָרשען און נעמענדיג אין אַכט, דאָס די אויבער-שלעזישע וואָיעוואָדסטווע געניסט פון זעלבסטשטענדיגער אויטאָנאָמיע, מוז דער ענין פעראיינהייטליכט ווערען מיט דער אָרטיגער מאַכט און דערנאָך וועט דאָס מיניסטעריום אָנגעהמען אַ שטעלונג וועגען דער פּראַגע.

צוגאַב-פּאָבאָר-קאָמיסיע

ווער דאַרף זיך מאָרגען צושטעלען?

(א)היינט, ד. 28 ד. ח. 8 פריה, הויבט זיך אָן אין לאָקאַל אַל. קאָשטשושקי 21 די זיצונגען פון דער צוגאַב-פּאָבאָר-קאָמיסיע, פאַר די מי-ליטער-פליכטיגע פון דעם יאָהרגאַנג 1910 און עלטערע ביז 1883 איינשליסליך, וועלכע זענען נאָך ביז איצט נישט געשטאַנען פאַר קיין פּאָבאָר-קאָמיסיע, און האָבען נאָך נישט ערלעדיגט זייער מיליטער-אָנגעהעריגקייט.

צושטעלען זיך דאַרפען אַלע פּאָבאָראָוועס, וואָס געהערען צום לאָדזשער פּ.ק.או. וועלכע וואוי-נען אין די שטחים פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פּאָליציי-קאָמיסאַריאַטען אויב זיי דערהאַל-טען אויפפאָדערונגען פון דער לאָדזשער סטאַראָסטווע.

„באַיקאָט"

(--) אויף אַלעע 1 מאַי 9 איז אין טויער מיט גרינער פאַרב אויפגעמאָלט אין פּויליש „קויף נישט ביי קיין יודען".

אינטערעסאַנט איז, אז איג'ם דאָזיגען הויז וואוינען דורכאויס יודען און דאָס הויז געהערט צו אַ יודען.

* * *

(–) אין זגערזש האָבען אונבעקאַנטע אויס-געמאָלען אויף די הייזער-ווענד אין עטליכע גאַסען אויפשריפטען: „קויפט נישט ביי קיין יודען".

דער בעוואוסטער „אָרט"-טוער דר. א סינגאַלאָווסקי אין לאָדז

דינסטאָג ד. 29 ד.ח. וועט דר. א. סינגאַ-לאָווסקי, עקזעקוטיוו-מיטגליד פון צענטראַלען „אָרט" פערבאַנד אין בערלין. האַלטען א פאָרטראַג אין רער לאָזשע פון בני ברית א. ד. ט. „די יודען-פראַגע אינ'ם ליכט פון אַלוועלטליכען ווירטשאַפטס-קריזיס.

דעם זעלבען פאָרטראַג וועט דר. א. סינגאַ-לאָווסקי האַלטען מיטוואָך דעם 30 ד. ח. אין דער געזעלשאַפט „וויזאָ".

פון די פּראָפ. לערן-וואַרשטאַ-טען פון „אָרט"

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער בעדייטענדער פרעקווענץ אויף די פּראָפעסיאָנעלע לערן-וואַרשטאַ-טען פון „אָרט" ווערט איצט אָרגאַניזירט א צוויי-טער קאָמפּלעט פון די ראַדיאָ-קורסען און א קורס פון גאָרטען-אַרבייט.

פון אקאדעמישען קרייז

דער אָרגאַניזאַציע-קאָמיטעט פון דעם אַלגע-מיינעם קרייז פון אַקאַדעמיקער יודען אין לאָדז טיילט מיט, אז די אָרגאַניזיר-פערזאַמלונג קומט פאַר דינסטאָג, דעם 29 ד. ח. האַלב 4 נאָכמיטאָג אין לאָקאַל פון „מכבי", גדאַנסקאַ 40.

פאַר'ן צונעמען די שיקסעס

האָט מען נעבעך, דעם יונג צובראָכען אַלע זשעבערס

(2) דער 24-יעהריגער באָלעסלאַוו רוזשקע-וויטש (פון לאָקאַטאָרסקאַ 24) איז איינגעלאַדענט געוואָרען אויף חנא צו זיינע קרובים אין דאָרף סראָטשיק, הינטער פּאַביאַניץ.

דאָרט האָט מען געמאַכט די ריכטיגע סעודות מיט טענץ, געזאַנגען און... בראַנפען.

באָלעק האָט זיך אַזוי צוהוליעט בעת'ן טאַנ-צען, אז ער האָט אָנגעהויבען אַרויסצורייסען ביי די טענצערס זייערע שיקסעס.

דער סוף איז געווען א זעהר ביטערער: עולם האָט זיך געכאַפּט פאַר דרעש-שטעקענס, און צו-בראָכען דעם לאָדזער פּאַצעט א פיינע פאַר ריפען, און פּאָגאָטאָוויע פון דער לאָדזער קראַנקען-קאַסע האָט איהם א קוים-זשיפּיענדיגען געבראַכט אין לאָדזער קרייז-שפּיטאָל.

אַזאַ מיזפער'עקשנטער כאַראַקטער

איז ביי דעם בעאַמטען: ער וויל דוקא זיצען...

(2) בשעתו האָט זיך אין לאָדז געטומעלט מיט דעם אָנפאַל אויף דער לאָדזער האַנדעלס-באַנק און דערנאָך מיט דעם באַנקראָט פון דערזעלבער באַנק.

איצט האָט זיך ווידער געמאַכט אַ נייע מעשה: דער בעאַמטער פאַר ספּעציעלע פערטרויאונגס-ענ-ינים וועלכער איז נאָך עטליכע חדשים זיצען פאַר דעם באַנקראָט-ענין ווידער אַנגאַזשירט געוואָרען דורכ'ן סינדיק פון דערזעלבער באַנק, אַדוו. ציגאַנ-סקי, צו פאָרטזעצען זיין באַנק-אַרבייט, אָטאָ דער בעאַמטער האָט ווידער געמאַכט א גרויסע שווינ-דיי:

ער האָט, נעמליך, געמאַכט איצט אַ באַלאַנס-רשימה צום נייעם יאָהר פאַר די קרעדיטאָרען, און אַז מען האָט זיך אָנגעהויבען אין זיהר שטאַרקער צוקוקען, האָט מען דערזעהן, אַז דאָרט פיגורירען אַ רייה פּאָזיציעס „נישט געשטויגענע און נישט גע-פלויגענע", אַז אין צעטעל פון אויסגעצאָהלטע עפענ-סיעס זענען פערשריבען „טויטע נפשות", און אַז אַ רייה שטייער-סומען, וואָס פיגורירען אַלס איינגע-צאָהלטע אין די מלוכה-קאַסעס, זענען לחלוטין נישט איינגעצאָהלט געוואָרען.

אין רעזולטאַט האָט קאַצק (וואוינט רוג פּיראָ-מאָוויטש און באַרוטאָוויטשאַ) בעשווינדעלט זיין באַנק אויף עטליכע צעהנדליג טויזענדזלאָטעס.

ער איז שוין ווידער אַרעסטירט.

לאָדזער יודישער קאַמעראַל-טעאַטער
אַלעע 1-טער מאַי 2.
דירעקציע: דוד צעלמייסטער

פּאָזיטיוו 2 לעצטע געזעגנונגס-פאָרשטעלונגען!
פון די בעליבטע אַרטיסטען בערטא זאַסלאַווסקאַ און לעאָן געטליכערמאַן
היינט, מאָנטאָג, 9 אָוו. געזעגנונגס-פּרייזען אַלע פּלעצער נור 1 זל. 1-טע רייה

„אַ האַרץ, וואָס בענקט"

צום לעצטען מאָל! מיט אנטייל דאָס 8-יאָריגע וואונדער-קינד לאַלאַ אמזעל
קאָלאָסאַלער ערפאָלג! גאַנץ לאָדז רעדט פון סעזאָן-שלאַגער „אַ האַרץ וואָס בענקט"
פון יודישען לעבען אין 3 אקטען מיט געזאַנג און טענץ
נוצט אויס די היינטיגע לעצטע געלעגענהייט כמעט בחנם!

מאָרגען, דינסטאָג עהרען- און אבשידס-אָווענד פון די בעליבטע אַרטיסטען
בערטא זאַסלאַווסקאַ און לעאָן געטליכערמאַן
אַלע פערעהרער וועלען קומען זיך געזעגנען! ס'וועט ווערען געגעבען א קראַנץ אַטראַקציעס!
יעדער וועט בעקומען צום אַנדענקען לעצט-געלד — וואָס?
נור מאָרגען איין מאָל צו געזעגנען – אזא טענאַציע-אָווענד! — און דאָס כמעט בחנם!
פאָלקס-פּרייזען! נור 1 זלאָטי! וואָס? ווער? — לעזט מאָרגען!

אכטונג! מיטוואָך, דעם 30-טען דעצעמבער הויבען זיך אָן די גאַסטשפּילען פון
לאָדזער קאַמעראַל און קליינקונסט-טעאַטער „אַררט" – קינסטל. אָנפ. – מ. בראָדערזאָן.
„מ'לאַכט פון דער וועלט"
די קאַסע איז אָפען פון 6 א זייגער אָן.

אלטע-מאשע'ס פערשטערטער „שמחת-כאאינקע"...

א מעשה נורא, פון וועלכער באלוטער און אלטשטעט'ישע יודען קאטשען זיך פון געלעכטער

אין דער געגענד פון באלוטער מארק איז איצט ליהידים, ס'טוט זיך אויף טיש און אויף בענק. ווי איהר געהט, הערט איהר רעדן וועגן דער געלער אלטע מאשע מיט דער „כאאינקע". די מעשה איז אזוי געווען:

די געלע אלטע מאשע איז א יודענע פון א גאנץ יאהר. איהר מאן, דער לאמער יאשע, איז געווען א פרומער יוד, א קבצן אויף זיבען פאלעס. ביז דער מלחמה האט ער זיך ווי עס איז מפרנס געווען אביסעל פון מעקלעריי, געקויפט אויפ'ן באלוטער מארק ביי א פויער א פאר קערצליך קארטאפעל, א ביסעל אויבס און עס פערקויפט מיד ליד.

איז ער דאך אנ'ארימאן, און אנ'ארימאן האט דאך מזל... צו קינדער, בעגליקט איהם זיין אלטע מאשע מיט דרייפערטעל טוץ בנים ובנות. דער דלות פייפט אין אלע ווינקעלעך. איז זיך אונזער ר' יאשע מיישב געווען, און א שיינעם מיטוואך קושט ער די מזוזה — והילד איננו.

ס'איז אוועק א וואך, א חודש, א האלב יאהר — נישטא יאשע — ווי אין וואסער אריין.

די ערשטע צייט, האט זיך אלטע מאשע, איהרע אויגען אויסגעוויינט. זי האט אנגעקלאפט אין די טירען פון פערשידענע אינסטיטוציעס. די צייט שטעהט נישט. ס'זענען אוועק עטליכע יאהר. די קינדער זענען אונטערגעוואקסען, האבען אנגעהויבען פערדינען, איז אלטע מאשען א ביסעל לייכטער געווארען. אלטע מאשע האט די קינדער געלאזט לערנען, און האט איינציגווייז אנגעהויבען פערגעסען אין איהר פערפאלען געווארענעם גאלד-שפינער — יאשען.

מאכט זיך א מעשה, געווען איז עס מיט אנ'ערך דריי יאהר צוריק, עפענט זיך די טיר, און עס קומט אריין דער בריף-טרעגער. ער האט געבראכט א בריף. זי עפענט דעם בריף און אלטע מאשע טוט א מורא'דיגען קוויטש: — ער לעבט!

פון דעם געוואלד זענען זיך צוזאמענגעלאפען די שכנים און שכנ'טעס. מ'האט זי קוים אפגעמונטערט. דא האט זיך ארויסגעשטעלט, אז יאשע לעבט אין דייטשלאנד און איז געזונד און שטארק. אין דעם בריף שרייבט ער צו זיין „ליב טייער ווייבעלע". אז הגם קיין גרויסע גליקען מאכט ער נישט. נאר פינדעסטוועגען האט ער שוין „אשטשענדנעט" א פאר מארק און אט שיקט ער טאקע גאנצע 500 מארק. אין דעם בריף פערזיכערט ער, אז ער וועט נאך אמאל זיך פרעהען מיט זיין „גאלדענו, כשר ווייבעלע".

ס'זענען ווידער אוועק עטליכע יאהר. אלטע מאשע האט געווארט אויפ'ן בריף-טרעגער. טאמער וועט זיך יאשע ווידער דערמאנען איהר אדרעס און שיקען א פאר הונדערט מארק. אבער יאשע איז ווידער ווי אין וואסער אריין.

וואס יאשע האט געטון אין דייטשלאנד? דאס איז שווער פעסטצושטעלען, דאס הערען מיר נאך געוואויר ווערען, ווען יאשע וועט קומען צו זיך. דערווייל ליגט ער מיט א פערבונדענעם קאפ, און רעדט פון היץ.

איינס איז קלאהר, אז יאשע האט די גאנצע צייט געלעבט אין פראנקפורט, האמבורג. ער איז אויך א צייט געווען אין בערלין. אזוי ווי ער איז אין לאדז געווען א שטיקעל בעל-תפילה, רעכענט מען, אז ער איז אין דייטשלאנד געווען — „חזן-שוחט"...

די לעצטע צייט, זינט היטלער האט אויפגעהויבען דעם קאפ אין דייטשלאנד, און די צייט איז פאר די „פרעמדע" „אסט-יודען" געווארען אונערטרעגליך, האט ער בעשלאסען אויסצודרעהען דעם דישעל און צוריק צו פאהרען אין זיין היים, צו זיין ווייב און קינדער. ער האט זיך פארגעשטעלט, ווי אזוי זיין טייער, כשר ווייבעל, אלטע מאשע, וועט איהם הערצליך מקבל-פנים זיין. ווי אזוי די קינדער וועלען אזש וויינען פון פרייד — ער האט פשוט געיאגט דעם צוג, מיט וועלכען ער איז געפאהרען פון דייטשלאנד קיין לאדז...

צוקומענדיג צום טויער, האט איהם דאס הארץ געקלאפט. די פיס האבען איהם געציטערט. ער האט זיך איינגאנצען געווארפען. די אויגען האבען איהם געברענט פון פרייד — אך ווי זיין בני הבית וועט איהם אויפנעהמען!

מיט די דאזיגע געדאנקען איז יאשע צוגעקומען צו זיינע פענסטער, וואס געפונען זיך אין פארטער.

— וואס איז דאס? וואס זעה איך? אין מיין וואוינונג א „כאאינקע"? — איז יאשע בלאס געווארען ווי דער טויט, און אפשר? אפשר וואוינט שוין נישט מיין ווייב אין דער דירה? אפשר האב איך געטראפען צו א פרעמדע, גויאישע שטוב? ער כאפט א קוק דורכ'ן לאדען. און ס'לשון ווערט ביי איהם אפגענומען — וואס זעהט ער? זיין אלטע מאשע פארעט זיך ביי דער „כאינקע". זיינע טעכטער מיט בחורים פראווען די שמחה ביים קריסטבוים? רעדען האט ער שוין נישט געקענט.

דאס איינציגע וואס ער האט נאך בעוויזען. איז געווען א זעץ אין דער שויב. דאס גלאז האט זיך פונאנדערגעשיט איבער'ן הויף איגעוועויג, אין דער שטוב איז געווארען א געוואלד. מ'האט געטריפען אויף הילף. די שכנים זענען זיך צוזאמענגעלאפען. ווען מ'האט דעם „אנפאלער" אויפגעהויבען פון דער ערד, האט ווידער אלטע מאשע געמאכט א געוואלד — געוואלד, יאשע!..

די שכנים האבען געהאט דאס אמת'ע שטיקעל ארבייט: מ'האט ביידע געמוזט ראטעווען. איצט ליגען ביידע: יאשע אין איין בעט און אלטע מאשע אין צווייטען בעט מיט פערבונדענע קעפ און דערמיט האט זיך פערענדיגט אלטע מאשע'ס שמחת כאאינקע...

די מעשה מיט דער „כאאינקע" דערצעהלט מען איצט אין דער געגענד פון באלוטער מארק, און מ'קאטשעט זיך פון געלעכטער.

אב—נעק.

מיט 5 קוילען אין קאפ

האט דער פערראטענער וועבער-ארבייטער אוועקגעלייגט זיין ווייב א טויטע

(2) אויף פשעיאזד 65, וואוינט אויפ'ן 3-טן שטאק אין איין צימער דאס פאר-פאלק ווינצענטי קאפאלא (א וועבער, 41 יאהר אלט) זיין ווייב זאפיא (36 יאהר) זייער זוהן יאן (19 יאהר) און טאכטער, מאריאנא (17 יאהר).

מיט 7 יאהר צוריק איז קאפאלא אוועקגעפאהרען אויף ארבייט קיין פראנקרייך, וואו ער האט זיך פערנומען מיט זיין פאך. און צוגעשיקט אין לאדז דער משפחה געלט אויף אויסהאלט.

ביני לביני האט זיך זאפיא, זיין ווייב, בעקענט מיט א סערזשאנט, געווארען מיט איהם א „גאנצער שמעלקי", און זיי האבען זיך אפט צוזאמענגעטראפען.

דעם 30 נאוועמבער איז קאפאלא אומגעריכט געקומען אהיים, און האט זיך באלד פון די שכנים זיינע דערוואוסט וועגען זיין בראך...

קאפאלא האט אנגעהויבען צו טעהנהן, אז ער וועט זיך אין זיין ווייב און אין איהר „קאכאנעק" נוקם זיין, אז ער וועט זיי דערהרגענען.

צו דעם צוועק האט ער זיך אויך גלייך געקויפט א רעוואלווער פאר 12 זלאטעס.

דאס ווייב זיינס האט זיך, משמעות, נישט איבערגענומען פון זיינע סטראשינקעס, און, ווי-קיינמאל-גארנישט, צוזאמען מיט איהר זוהן, האט זי געפאדערט פון קאפאלא געלד אויף חיונה..

קאפאלא האט זיך געמאכט נישט הערענדיג, אדער ער פלעגט ענטפערן, אז ער האט קיין געלד נישט—מען האט איהם פון דער ארבייט אין פראנקרייך רעדוצירט, און ער האט נישט קיין לעבעדיגן גראשען.

זאפיא האט פון די תירוצים נישט געוואלט הערען, און טאג-איין, טאג-אויס האט זיך אין שטוב געמאכט לעבעדיג

נעכטען האט זאפיא, אויף צו להכעיס דעם מאן, איינגעלאדען דעם סערזשאנט, און צוזאמען מיט'ן זוהן יאנ'ען האבען זיי זיך געלאזט וואויל גיין מיט שנאפס, כיבוד וכדומה.

אין א געוויס'ן מאמענט איז קאפאלא אנגעקומען פון דער גאס, און אז ער האט דערזעהן די חגיגה ביי זיך אין שטוב, האט ער קיין ווארט נישט געזאגט, נאר איז אריין צו זיין שכן קאזשמינסקי, און איהם געזאגט, אז ס'האט ענדליך אויסגעשלאגען די שעה, ווען ער וועט מאכען א שטיקעל ארדענונג.

קאזשמינסקי האט איהם געפרעגט, פארוואס ער טוט עס נישט גלייך, האט ער געענטפערט: ווייל ער האט מורא פאר'ן סערזשאנט, עס קאן דאך זיין, אז ער האט ביי זיך געווער, אבער אז ער וועט אוועק ווערט ער שוין מאכען —

און אז דער סערזשאנט איז שפעטער אוועק, איז ער אריין אין שטוב און מיט פינף רעוואלווער-קוילען אין קאפ אוועקגעלייגט זיין ווייב א טויטע אויפ'ן ארט.

זיין זוהן האט איהם געפרובט ווארפען א בענקעל, כדי אויסצושלאגען דעם רעוואלווער פון זיין האנד, אבער ער האט נישט געטראפען, פונקט ווי דער פאטער זיינער. וואס האט אויך צו איהם איין מאל אויסגעשאסען און נישט געטראפען.

שכנים האבען געמאכט אנ'אלארם, עס איז אנגעקומען פאליציי, ארעסטירט דעם אומגליקליכען מערדער, און איצט וועט ער שטיין פאר א שטאנד-געריכט.

די בילליגסטע קוועלע
פון דער
נייעסטער קאסמעטיק
איז נור ביי
D. MARKUS
פעטריקאווער 59. טעל. 128-02.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: ש. יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9), ל. שטעקעל (לימאנאווסקיעגא 37), ב. גלוכאווסקי (נארוטאוויטשא 6), סט. האמבורג (גלובנא 50), ל. פאוולאווסקי (פיעטריקאווער 307), א. פיאטראווסקי (פאמארסקא 91).

דריי ווארשאווער „געסט"

פון וועלכע בלויז איינער איז דערווייל געכאפט געווארען

(2) דריי ווארשאווער גנבים האבען זיך אריינגעקריגען אין לאקאל פון קאנסומענטען קאאפעראטיוו אויף פשענדזאלניאנא 62, אבער זיי זענען געשטערט געווארען אין זייער ארבייט דורך א פאליציי-פאטרול.

איינעם פון זיי האט מען געכאפט, און ער הייסט היעראנים סאסין.

די אנדערע צוויי זענען אנטלאפען.

דער געכאפטער ווייס נאר, אז זיינע קאלעגען הייסען מיט די צונעמעניש: „סטעפאן" און „רודי בראנעק", אבער די ריכטיגע נעמען זייערע ווייסט ער נישט.

ליטערארישער-אווענד אין „מרכז עברי"

היינט, ארדענט איין דער „מרכז עברי" א.נ. פון ד"ר י. נ. שמחוני אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (שרודמיעסקא 29) א ליטערארישען אווענד, געווידמעט די נייעסטע העברעאישע פאעזיע.

ד"ר ירמיהו פרענקעל וועט רעפערירען איבער דער העברעאישער דיכטונג. די העברעאישע דראמאטישע סטודיע וועט אויספיהרען די נייעסטע העברעאישע לידער און רעציטאציעס.

גרויסער ערפאלג פון נתן שפיגעלס בילדער אויסשטעלונג

די בילדער-אויסשטעלונג פון בעוואוסטען קונסט-מאלער נתן שפיגעל איז אין די לעצטע טעג, שבת און זונטאג, זעהר שטארק בעזוכט געווארען.

שבת זענען דארט געווען צוויי אויספליגען: פון דער ארבייטער-ספארט-געזעלשאפט „מארגענשטערן" אין דער צאהל פון 46 פערזאן, און פון דער יודישער לאנד-קענטשאפט-געזעלשאפט — 25 פערזאן.

פאר די „מארגענשטערן"-בעזוכער האט געגעבען דערקלערונגען וועגען די בילדער דער קינסטלער ה' שפיגעל, פאר די בעזוכער פון דער לאנדקענטשאפט געזעלשאפט פ. אליעי די מייסטערהאפט געמאלטע בילדער, פון וועלכע א גרויסע טייל זענען שוין פערקויפט האבען אויף די בעזוכער געמאכט אויסערגעוועהנליכען איינדרוק. די אויסשטעלונג וועט נאך זיין אפען איינציגע טעג.

ר. איזראעל.

פערעלע

56

א סענסאציאנעל-עראטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

לעאן האט אהן אפהאלט געענטפערט:

— איך איז בעקאנט, הער שעף, אז נעכטען איז ארעסטירט געווארען א פריילין פערל האלפערן

— פערשטענדליך ווייס איך, אבער וואס האט דאס צו טון מיט אייך און מיט אייער וויזיט דא אהער

— ווייסט איהר אויך, אז פריילין האלפערן איז פולשטענדיג אומשולדיג?

— דאס וועט זיך ערשט ארויסווייזען.

— איך בין זיכער דערין, אבער איהר הער שעף ווייסט אויך, אז אויפ'ן וועג ווען מ'האט געפיהרט אהער דאס פריילין האלפערן, האט אימיצער צוגענומען ביים אגענט א געגענשטאנד און איז ענטלאפען

— יא, דער דאזיגער אומשטאנד האט טאקע פערשווערט איהר לאגע, מיר מוזען זי אויף יעדען פאל האלטען ביי אונז כאטש אזוי לאנג ביז דער פערשוין וואס איז ענטלאפען וועט נישט געכאפט ווערען.

— הער שעף, דער דאזיגער פערשוין וואס איז ענטלאפען, שטעהט שוין דא פאר אייך.

— דרייהארן, איהר הויבט מיך אן בכלל צו אינטריגירען, איהר האט בעוויזען אונז אריינצופיהרען אין עפעס א לאבירינט פון געהיימנישען און געשעהענישען, פון וועלכע מיר קענען נישט ארויס און אויך איצט הויבט איהר אן מיט אזא יעלבען רעטעניש.

— הער שעף, איהר קענט מיט מיר טון וואס איהר ווילט, איך בעהאלט דאך מיך נישט פאר אייך. איך בין דא געקומען און זאג אפען, אז איך בין דער, וועלכער האט נעכטען אין מיטען גאס ארויסגעכאפט ביים געהיים-אגענט א געגענשטאנד און ענטלאפען, דערביי איז נישט פערהאן קיין שום רעטעניש און געהיימניש.

דער שעף האט אריינגערופען דעמזעלבען אגענט, וועלכער האט מיט א טאג פריהער ארעסטירט דאס פריילין האלפערן. דער אגענט איז שטעהען געבליבען ביי דער טיר און אזש אויסגעשריגען פאר פערוואונדערונג.

— וואס האט איהר אויסגעשריגען, האט געפרעגט דער שעף?

— הער שעף, דער יונגערמאן איז דער וועלכער איז מיר נעכטען ענטלאפען מיט דעם קעסטעלע

— גוט איהר קענט געהען, האט דער שעף געזאגט, איך האב מיך נאר געוואלט איבערצייגען, צי דאס איז ווירקליך אזוי.

דער שעף מיט לעאנען זענען געבליבען אליין.

— ווי אזוי קומט איהר צו דער פריילין האלפערן

— זי איז מיינס א סימפאטיע, כמעט מיינס א כלה

— הם... אזוי גאר, איהר זענט דאס איהר חתן, וועגען דאס האב איך טאקע נישט געוואוסט, וואס פאר'א אינטערעס האט איהר געהאט צו דעם פעקעלע, וואס דער אגענט האט געפונען ביי דער ארעסטירטער.

— איך ווייס אליין נישט, האט לעאן געזאגט, נישט אפשטעלענדיג זיך פאר דעם ליגען

— שא וואס האט איהר איינגעארדענט די גאנצע געשיכטע.

— איך האב געוואלט ראטעווען מיין כלה.

— אין דעם פעקעלע האבען זיך אלזא געפינען זעהר וויכטיגע זאכען, וועלכע האבען געקענט קאמפראמיטירען די ארעסטירטע

— אזוי האב איך געמיינט, איך האב געהאט אנ' אנגענעהמע איבעראשונג וואס האט מיך נאך מעהר איבערצייגט אז דאס פריילין האלפערן איז פולשטענדיג אונשולדיג.

— אלזא, וואס האט זיך געפונען אין דעם פעקעלע?

לעאן האט ארויסגענומען דאס קעסטעלע פון טאש, איבערגעגעבען דעם פאליציי-שעף און געזאגט:

— אט איז עס. דער אינהאלט דערפון איז נישט געענדערט געווארען פון נעכטען אן.

דער שעף האט גענומען דאס קעסטעלע אפגעבונדען דאס שטריקעל, אויפגעוויקלט דאס פאפיר און ארויסגענומען א פרעכטיג געשניצט קעסטעלע, א זעלטענער אנטיק, דער שעף האט נישט געקענט אפרייסען די אויגען פון דעם דאזיגען קונסט-ווערק דאן האט ער עס פארזיכטיג געעפענט אבער צו זיין גרעסטער איבערראשונג איז דאס קעסטעלע געווען פולשטענדיג לעדיג.

דער פאליציי-שעף האט אנגעקוקט לעאנען און דאן אביסעל אויפגערעגט געזאגט:

— וואס ווייזט איהר מיר דא, ס'איז דאך איב גאנצען לעדיג, ס'איז דאך אינעווייניג גארנישט פערהאן.

— איך בין געווארען פונקט אזוי ענטוישט ווי איהר, איך האב אויך גערעכענט צו געפינען עפעס מאטעריאלען, וועלכע וואלטען עווענטועל, געקענט קאמפראמיטירען די ארעסטירטע און צום סוף גארנישט געפונען.

דער שעף האט געהייסען לעאנען אז ער זאל דערצעהלען אלץ גענוי וואס ס'איז געשעהן, זייט דעם ארעסט פון דער פריילין האלפערן ביז זיין ענטלויפען.

לעאן האט איבערגעגעבען, אז בעת ס'איז אדורכגעפיהרט געווארען א רעוויזיע אין דער שטוב פון פריילין האלפערן, האט מען געפונען דאס דאזיגע קעסטעלע, דער געהיים-אגענט האט געפרעגט וואס אין דעם קעסטעלע געפינט זיך און די ארעסטירטע האט קיין קאנקרעטען ענטפער נישט געגעבען. איך האב געמיינט, האט לעאן ווייטער געזאגט, אז ס'איז מעגליך אז דארט געפינען זיך פאפירען אדער דאקומענטען וואס קענען שטאמען פון דעם פעהלענדען בעטראג אין דער קאסע, איך האב געוואלט ראטעווען דאס גוטע און איידעלע מיידעל און איך האב זיך געוואלט אליין איינשטעלען פאר איהר, איך בין דעריבער בעגאנגען דעם דאזיגען ריזיקאלען שריט, דאן האב איך זיך איבערצייגט אז דארט איז גארנישט פערהאן און איך האב בעשלאסען זיך אומצוקעהרען אהער און אייך אלץ איבערגעבען.

דער שעף האט זיך נישט געקענט אריענטירען, וואס דא קומט פאר, עפעס איז אלץ ארויסגעקומען לאגיש און דאך איז אלץ נישט געווען אין ארדנונג, אוועקלאזען פון דאנען לעאנען האט איצט נישט געהאט קיין שום זין, פערהאלטען איהם איז דערווייל נישט געווען פארוואס, לעאן האט בעמערקט דעם פאליציי-שעפ'ס פערלעגענהייט און ער האט איהם אליין געוואלט העלפען.

— קאנפראנטירט מיך מיט דער פריילין האלפערן, האט לעאן געזאגט, און איהר וועט דערזעהן, צי דאס אלץ, וואס איך האב געזאגט איז אמת.

— איך וועל ערשט זעהן, וואס איך האב צו טון, איצט וועט איהר מוזען ווארטען ביז א דעציזיע, און פון דאנען זיך נישט דערווייטערן.

(פארטזעצונג קומט).

„COCTAIL" פּושעיאַזר 34 טעלעפאָן 105-73

לעצטע 3 טעג פון דעם פּראָגראַם!

„אזש 4 טייז"

מיט'ן אנטייל פון Nora Ney, Kalinówna, Boruński, Hanusz i Minowicz.

טעגליך 2 פאָרשטעלונגען: 8 און 10 אין אָווענד.

די טעגליכע קאַסע איז טעטיג אין ציטונגס-ביוראָ אין זאַל „גראַנד-האָטעל" טעל. 223-30 און 101-30 טעגליך אָהן איבעררייס פון 10 פריה ביז 5.30 נאָכם.

אָוענד-קאַסע טעטיג פון 5.45 נאָכמיטאג אין קאַסע פון טעאַטער „Coctail" פּושעיאַזר 34, טעל. 105-73.

4-טע לאַנדעס-קאָנפערענץ פון „החלוץ המרכזי" אין פּוילען

(קאָמוניקאַט)

דאָנערשטאָג דעם 31-טען דעצעמבער קומט פאָר אין וואַרשאָ די פּערטע לאַנדעס - קאָנ-פערענץ פון „החלוץ המרכזי" אין פּוילען, גלייכ-צייטיג מיט'ן לאַנדעס צוזאַמענפליה פון די חברים וואָס האָבען דורכגעמאַכט זייער הכשרה אין די פער שידענע קבוצי.הכשרה אין לאַנד, און וועלכע וואַר-טען אויף זייער רייה צו דער עליה דער סדר היום פון דער קאָנפערענץ איז:

ערעפנונג. בעגריסונגען, וואַהלען פון פּרעזי-דיום און קאָמיסיעס. בעריכט פונ'ם צ.ק. — ח. מרג-ליות. אונזער'ע אָרגאַניזאַציאָנס - פּאָרמען —פראָפ. אַ. סטופּ (לעמבערג), און ח. צ. שטיין (קאַליש), די לאַגע אין ציוניזם און אין דער חלוצישער בעוועגונג — י. גאַלעצקי (פּינסק), הכשרה און עליה — ח. מרגליות און א. בערקע (קאַליש), אונזערע פאָרמען פון אָרגאַניזאַציע אין א"י — ע. מאַריאַנקא (לאָדז), קולטור-אַרבייט — י. האָדער (לעמבערג), און י. תאָך (בריסק), וויכוחים, פינאַנסען — א. פּאַצאַנאָוו-סקי (לאָדז), און נ. גאָנדעלמאַן (ראָווגאָ). די אַר-בייט פאַר'ן קרן-קימת — א. דרויאַנאָוו (א"י) און ל. מאַכטניגער (זד.-וואָליע), צייטונג — י. ציוויין (לאָדז) וויכוחים, די צוקונפטיגע אַרבייט — ח. מרגליות, בעריכטען פון די קאָמיסיעס און בעשלוסען. וואַהלען פערשידענעס.

די קאָנפערענץ וועט געעפענט ווערען דאָנער-שטאָג 8 אָוונד אין דאַווידסאָהן-זאַל (נאַלעווקי 20, 3 שטאָק, צימער 16).

ס'איז דערהאַלטען געוואָרען אַ הנחה ביים באַהן מיניסטעריום ביי די באַהן-בילעטען צוריק 66 פּראָ-צענט ווי אויך געוויסע ערלייכטערונגען ביים איינ-אָרדנען די דעלעגאַטען און געסט צו דער קאָנפע-רענץ און פגישת עולים. פון אַ גאַנצע רייה שטעט זענען דערהאַלטען געוואָרען ידיעות וועגען וואַהלען פון דעלעגאַטען. אויף דער פגישת עולים וועלען בעהאַנדעלט ווערען פראַגען בנוגע דער קאָנסאָלידי-רונג און גייסטיגען פאָרטשריט פון דער עליה. ווי אויך בעהאַנדעלט ווערען פראַגען פון די לעבענס-פאָרמען אין א"י, די אַלע סניפים וועלכע האָבען ביז יעצט נישט צוגעשיקט די רעזולטאַטען פון די וואַהלען פון זייערע דעלעגאַטען דאַרפען מיטברענגען מיט זיך די אָפיציעלע פּראָטאָקאָלען און דעלעגאַטען בעשייניגונגען פון זייערע סניפים.

דער „אררט" הויבט אן

שוין דעם היינטיגען מיטוואָך

עס ווערען שוין פערענדיגט אלע הכנות צו דער ערשטער פּרעמיערע אין דעם היינטיגען סעזאָן.

ווי עס איז שוין מיטגעטיילט געוואָרען, וועט דאָס פּראָגראַם הייסען: „מ'לאכט פון דער וועלט", און ער וועט צום ערשטען מאָל געוויזען ווערען דעם היינטיגען מיטוואָך.

די גרויסע צאָהל פריינד און ליבהאָבער פון דעם דאָזיגען לאָדזער קונסט-טעאַטער איז שטאַרק פאַראינטריגירט מיט דעם ערשטען אויפטריט פון „אררט", וועלכער איז אין דעם איצטיגען מאָמענט דער איינציגער יודישער קינסטלערישער טעאַטער אין פּוילען בכלל.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

מאָנטאג, דעם 28 דעצעמבער

11,58 צייט-סיגנאַל. 12,10 גראַמאָפאָן 1,25 פאָרלעזונג. 3,35 קאָמוניקאַט פאַר פישער און שי-פער 3,50 גראַמאָפאָן. 4.20 לעקציע פראַנצויזיש. 4,40 גראַמאָפאָן. 5,10 פאָרלעזונג. 5.35 מוזיק. 6.50 פערשידענעס. 7,15 קאָמוניקאַט פון לאָדזער האַנדעלס קאַמער. 7.30 רעפּערטואַר. 7 45 ראַדיאָ-פּרעסע. 8,00 פעליעטאָן. 8,15 אָפּערע. 10 35 קאָמוניקאַטען. 10,50 לייכטע און טאַנץ-מוזיק.

בעריש=לייביש פערקאַכטאַקאַשע

און איצט וועט ער זי, נעבעך, מוזען צוקייען

אז איהר גיט אַ קוק אויף בעריש לייבוש'ן רעם צושויבערט, פּיטשעדיג, איינגעהויקערט יודע-לע מיט'ן געלען קאָזע-בערדל און פערפינסטערטע שפּאַקולען אויפ'ן שפּיץ טאַבאַק-נעזעל, דאַכט זיך אייך, אז דאָס דאָזיגע גאַנצע נפשל פאַרשטייט אפילו נישט, ווי אזוי אַ קאַץ פון אונטערן אויווען אַפּויערצויאַגען.

מעגט איהר זיך טאַקע נעמען געדולד און פּערגינען אויסצוהערען אַ מעשה, וואָס פאַר אַ קאַשע דערוועלבער בעריש לייביש האָט אַנומעל פעררייסט.

בעריש לייביש וואוינט אין אַ פּאַציאַטעל ערגיץ אין באַלוט און פערמאָגט זיין איינענס (ס'רעדט זיך נאַר אזוי) אַ 2–3 האַנט-מאַשינדלעך און מאַכט אויף זיי זאָקען.

ס'הייסט מאכען, מאכט ער נאָך, ווען ער האָט מיט וואָס און פאַר וועמען. ליגען דאָך אָבער היינט ביליגערע געשעפטען 9 קלאַפטער טיף אין דער אדמה, טאָ צוליב וועלכע מעשים-טובים זאָל טייפען בעריש לייביש „עאבריק".

און פארשטיפען די פּיסקעס די שטוב-יורשים וויל מען אָבער דאָך און דעם אייגענעם קאַסטען צייהן קאָן מען אויך נישט לאָזען אייביג ווייקען אין גלעזעל, איז בעריש לייביש'ן איינגעפאַלען אַ גליקליכער געדאַנק:

אזוי ווי אַ היגע גרויסע פאַבריק פּראָדוצירט אַ מוסטער-שטרימף אויף וועלכען ס'איז אפילו ביי דער איצטיגער טויט-שטילקייט נאָך פער-האַן אַ געוויסע נאָכפראַגע און דער דאָזיגער מוסטער איז נישט רעגיסטרירט אין פּאַטענ-טעז-אַמט, וועט ער זיך פערשאַפען אַ ביסעל געלד אריינפאַהרען קיין וואַרשע, לאָזען רעגיסטרירען דאָס מוסטערל אין פּאַטענטען-אַמט אויף זיין נאָמען און שפּעטער, אז ר'וועט שוין האָבען דאָס פּאַ-טענטל אין דער בוזם-קעשענע, דעמאָלט וועט ער זיך ערשט וואַשען צום גרויסען פאַבריקאַנט און פון איהם אַרויסקוועטשען די אמת'ע מאַטניאַ.

געזאָגט און געטון. עטליכע טעג נאָכדעם, ווי בעריש לייבוש האָט אַרויסבעקומען דעם שוק-פּאַטענט, איז ער אוועק צו אַ רעיענט, געלאָזט דעם גרויסען פאַבריקאַנט צושיקען אַ שטרענגע אויפפאָדערונג, אז היות ווי ר'האָט איהם נאָכגע-מאַכט „זיין" מוסטער און פערשאַפט איהם אין משך פון די 2 חדשים פאַבריקאַציע 10 טויזענד זל. היזק. פאָדערט ער פון איהם אַנ'ענטשעדיגונג אין דער דאָזיגער הויך. פערשטייט זיך, אז דער גרויסער פאַבריקאַנט דערהערענדיג דעם פּזמון, האָט זיך אויסגעלאַכט פון דער גאַנצער מעשה.

בעריש לייבוש איז אָבער פון אָפּזאָג נישט נתפעל געוואָרען?

ער האָט תיכף דערלאַנגט אין געריכט אַ תביעה.

דאָס געריכט האָט אָבער באַלד פעסטגע-שטעלט דאָס גאַנצע שפּיצעל און נישט בלויז נישט צוגעמשפּט די פערלאַנגטע סומע, נאָר בעריש לייבוש וועט נאָך מוזען משלם'ן (אויב ר'וועט האָ-בען אַ שפּהן ביסעל געלד געריכטס-קאָסטען.

אַרנום.

4 זעלבסטמאָרדען פון ארבייטסלאָזע

(2) אין דעם נעכטיגען, נאָכיום-טוב'דיגען זונטאָג-טאָג זענען פיער ארבייטסלאָזע בעגאַנגען זעלבסטמאָרד.

מאַריאַן קאָזלאָווסקי (22 יאָהר – א היימלאָ-זער), סטעפאַן ראָגאָווסקי (פון זגערזשער 118) און מאַריאַן זשעטעלסקי (פון דאָמבראָווסקא גאַס 71 א.) האָבען אויסגעטרונקען פערשידענע סם'ען.

דער 26-יעהריגער אַלעקסאַנדער סטעמפּאַן (סו: קאָמיענגא 13) האָט זיך פריהער גוט אָנגע-שיכורט, און דערנאָך געכאַפּט א מעסער, און זיך אויפגעשניטען דעם בויך.

פּאַנאַטאָוויץ האָט אינטערווענירט אין די אַלע פעלער.

סאַמע איבערקאָמפּלעטע

דער יום-טוב-פּראָגראַם פון „קאָקטייל" א.נ. „אזש 4 טייז" געהט מיט אַנ'אינגעהויערען ער-פאָלג, וואָס איז לעצטענס א זעלטענהייט אין דער טעאַטער-וועלט. פונ'ם ערשטען טאָג אָן געהט די פּרעמיערע ביי אויספערקויפטע זאַלען. ס'איז צו דערמאַהנען, אז דער פּראָגראַם געהט נור די לעצטע 3 טעג און ס'איז צו האָפען, אז אין די לעצטע טעג פונ'ם פּראָגראַם וועט זיין דער ענטו-זיאַסטישער ערפאָלג ווי ביז איצט נישט פערקלע-נערט ווערען.

פערברענט געוואָרן א לאַסט=אויטא

מיט אנגעלאַדענטע סחורות

(2) עהערנעכטען איז אויפ'ן שאָסעי לאָדז – זשיטאָמירסק פערברענט געוואָרען דער לאַסט-אויטאָ ל. ד. 97, וואָס האָט געהערט צו דער לאָדזער עקספּעדיציע-פירמע „יאָסעל קוטנער" (פּולנאָצנאַ 5).

דער אויטאָמאָביל איז פערברענט געוואָרען צוזאַמען מיט א גרויסער לאַדונג סחורות, וואָס זענען בעשטימט געווען צום אָפּפיהרען צו פערשי-דענע זשיטאָמירסקער פירמעס.

וואָס עס איז געווען די סיבה פון דער שרפה, ווייס מען נאָך נישט. פּאָליציי פיהרט ווע-גען דעם אַנ'אויספאָרשונג.

דער היזק איז א גאַנץ גרויסער.

טראַגישער בעזוך פון א מוטער

אנשטאַט צום זוהן, איז זי אנגעקומען אין פּראָסעקטאָריום

(2) די זשגאָוור איינוואוינערין, פראַנטשי-שקאַ שטשופּאַק (49 יאָהר אַלט) איז געקומען אויף בעזוך צו איהר זוהן, וועלכער וואוינט אויף ראַקי-טשינער 149.

אין לאָדז שוין זייענדיג, האָט זי זיך עפּיס דערפיהלט נישט מיט אַלעמען און זי איז אריין זיך משואל עצה זיין מיט א פעלדשער.

יענער האָט איהר געגעבען אַ רפואה, און ס'איז איהר.. ערגער געוואָרען.

האָט מען אַרויסגערופען די שטאַטישע פּאָ-גאָטאָוויע, אָבער איידער די פּאָגאָטאָוויע איז אָנ-געקומען, האָט זי אויסגעהויכט איהר נשמה.

איהר טויטער קערפּער איז איבערגעפיהרט געוואָרען אין פּראָזעקטאָריום אויף לאָנקאָווע-גאַס.

30 יאָהר אויף דער יודישער ביהנע

היינטיגער 30 יעהריגען יובילייע פון לאָדזער ארטיסט דוד אריעל

מאָרגען, דינסטאָג, ד. ח. פייערט דער לאָד-זער ארטיסט חיים דוד אריעל זיין 30 יעהריגען יובילייע פון זיין ארטיסטישער טעטיגקייט.

מיר זאָגען: דער „לאָדזער" ארטיסט, ווייל ער איז אַנ'אמת לאָדזער. דאָ, אין לאָדז איז זיין וויגעלע געשטאַנען און דאָ אין לאָדז, האָט ער מיט 30 יאָהר צוריק דעם ערשטען פוס געשטעלט אויף די טעאַטער-ברעטער.

ווי אזוי איז חיים דוד אריעל געקומען צו דער ביהנע?

זיין פאָטער, מענדעל אריעל, האָט מיט יאָה-רען צוריק געהאַלטען אַ רעסטאָרען אויף זאַלצ-מאַנ'ס (סאָלנאַ) גאַס. אין דעם רעסטאָראַן זענען איינגעשטאַנען די יודישע ארטיסטען.

געשפּילט האָט דאַן אין לאָדז שליפערשטיינ'ס טרופּע אין טעאַטער „וויקטאָריאַ" (היינט: „קאַסי-נאָ"). דער 16 יעהריגער חיים דוד האָט זיך שטאַרק מתקנא געווען געוועזן אין די „אקטיאָר-שטשיקעס". און היות ווי ער איז געווען אַ שטי-קעל „מחותן" מיט די ארטיסטען" איז ער יעדען אָוועגד געווען אין טעאַטער. צוגעקוקט זיך, ווי אזוי זיי זינגען, ווי אַזוי זיי טאַנצען — ער האָט בגוואוינט אין טעאַטער. אַזוי לאַנג און אַזוי ברייט, ביז ער האָט זיך איינמאָל געמאַכט הארץ, און איז צוגעגאַנגען צו יודקען (יוליוס אדלער) און איהם געזאָגט: „יודקע – איך וויל שפּילען טע-אַטער".

דעם ערשטען אויפטריט האָט ער געהאַט אין „קאָלדוניא" (באָבע יאכנע). שפּעטער אין „שו-למית". דער עולם איז דאַן געלאָפען אויף וואונ-דער זעהען מענדעל ליטוואַק'ס זוהנדעל שפּילען טעאַטער.

אין דעם ברודער האָבען זיך שפּעטער מתקנא געווען זיינע שוועסטערן און איינע ווי די אנדערע זענען אריינגעטרעטען אין יודישען טעאַטער (איינע פון זיי, איז די באַקאַנטע יודישע שוישפּילערין סאָניע בעזמאַן — די פרוי פונ'ם לאָדזער טעאַטער-דירעקטאָר איסר בעזמאַן) — אזוי ארום איז די משפּחה אריעל געוואָרען אַנ'ארטיס-טען-משפּחה.

אין יאָהר 1901 שפּילט חיים דוד אריעל אין יוליוס אדלער'ס טרופּע אין „אפּאָלאָ". ער שפּילט צוזאַמען מיט'ן אַלטען בערמאַן, יצחק קא-מינסקי, אספּער רחל קאַמינסקי, שעראַדזקי, טשיזשיק, שפּיראָ, קאַניעווסקא א. אנד.

שפּעטער שפּילט ער אין ווילנע אונטער סאַפּסאַי'ס דירעקציע. פון ווילנע מאַכט ער א טור-נע איבער רוסלאַנד, ער שפּילט אין אָדעס, כאַר-קאָוו, קיעוו, ראָסטאָוו, כערסאָן, קרעמענטשוק. דאַן טרעט ער אריין אין מישא פישזאָנ'ס טרופּע, וועלכע האָט דאַן געשפּילט אין יעקאַטערינאָסלאַוו פון יעקאַטערינאָסלאַוו פאָהרט ער קיין אָדעס, דאַן פאָהרט ער מיט קרוויען קיין קאָנסטאַנטינאָפּאָל, בוקארעשט, וואו ער טרעפט זיך מיט ברייטמאַנ'ען און מיט לעבעדיעוו'ן. און אין יאָהר 1919 קומט ער צוריק קיין פּוילען צוזאַמען מיט סטרוגאַטשען און זשעלאַז'ען ווי ער ווערט אנגאַזשירט אין „סקאַלאַ" צו קאַמפּאַניעצ'ן. און שפּילט ביז'ן היינטיגען טאָג אין לאָדז.

כדי דער יום-טוב זאָל אויספאַלען אימפּאָ-זאַנט, האָט זיך געגרינדעט א יובילייע-קאָמיטעט.

אין דער יובילייע-פאָרשטעלונג בעטייליגט זיך די גאַנצע טרופּע פון פילהאַרמאָניע מיט רע-גינא צוקער. ס'קומען אויך ספּעציעל שלמה קוטנער סטרוגאַטש, און „אררט"-ארטיסט שמעון דזשיגאַן.

ס'איז צו דערוואַרטען, אז די יובילייע-פאָר-שטעלונג וועט ווי געהעריג אָפּגעשאַצט ווערען פון דעם יודישען טעאַטער-עולם.

— זשאַן —

היינט פּרעכטיגע פּרעמיערע! קלאַנג-מייסטערווערק פון דער רעזשי פון ERNEST LUBICZ אונטער'ן נאָמען:

„דער פרעהליכער פּאַרוטשניק"

MAURICE CHEVALIER, CLAUDETTE COLBERT אין די הויפּט-ראָלען:

מוזיק און טעקסטען פון די לידלעך פון Oskar Strauss אויסער'ן פּראָגראַם: קלאַנג-צוגאָבע און לאַנד-אַקטואַליטעטן. אנהויב 4.30 נאָכמ., שבת און זונטאָג–1 בייטאָג.

KINO CAPITOL

היינט גרויסע פּרעמיערע!!!

„מיליאָן"

פּרעכטיג מייסטערווערק פון היי-יעהריגער פּראָדוקציע רעזשי: RENE CLAIR שעפער פון פילם „אונטער די דעכער פון פּאַריז" א.נ.

ANNABELLA, RENE LEPETRITZ, LUIS ALBERT אין די הויפּטראָלן:

קלאַנג-קינאָ-טעאַטער APOLLO

אָנהייב 4 נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג–12 אַ זייגער בייטאָג

מלאנו-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסער פראגראם:
„די ליבע אין דער מדבר"
אויפ'ן גרונד פון מאַציאַנירענדען קאמף פון א ווייסען און אַנ'אראַבישען שייך איבער דער שענסטער מזרח-פרוי. אין די הויפט-ראָלען:
Noah BEERY, Dlive BORDEN, Hugh TREVOR
נעכסטער פראָגראם: „נאך סיביר".

דער זאל איז גוט בעהייצט.
אָנהויב אין געוו. טעג 4 נאָכמ. שבת, זונטאָג 12 בייטאָג.

מעבעל
אַ איבערראשונג פאר די אלע, וואס ווילען קויפען מעבעל!
מיר בעווייזען אויף לאַגער אַלע ארט מעבעל פון די בעסטע אויסל. מאַטעריאַלען. די פרייזן זענען רעדוצירט מיט 50%
אַ קאָמפּלעטע שלאָף-צימער צום פרייז פון **1050** זל.
שפייז-צימער **1250**
גאַבינעט **850**
ווי אויך איינצעלנע מעבעל-שטיקער, בילינער ווי איבער-
„סטיל", נארוטאָוויטשא 4 טעל. 190-26. קומט און איבערצייגט אייך!
איז צו בעקומען און

„SANATO"
כירורגיש-וועכנעריז-אנשטאלט
אגראַראָווא 10, טעל. 213-57
!טע אין 2-טע קלאַס
גינעקאָלאָגיש-וועכנעריז-אַבטיילונג
ד"ר מעד. ש. איינער, ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייטלער-סוריאַנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער
פרייז פון א געבורט
אין 2-טען קלאַס צוזאַמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.
אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאַלאַסוו
כירורגישע אַבטיילונג פון ד"ר מעד. מ. פאנטאר

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען
זאוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר וועגערישע הויט-קראנקה, אין מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערווען-קראנקהייטען. קוואַרץ-לאמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט לאַסטעטיק.
-- טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָווענד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ. נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
- בעזונדער ווארטע-צימער פאַר פרויען. -
וויזיט 3 זל.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספּעציאַליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אָוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמ.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

וויכטיג פאר אלע!
מעבעל
- גאנצע קאמפלעטען,
ווי אויך ענצעלנע מעבעל-שטיקער
אייגענע אויסארבייטונג צו קאָנקורענץ-פרייזען קענט איהר בעקומען נור אין דעם בעקאנטען, סאָלידען טישלער-ווערקשטעל
Sz. Recht שרודמיעסקא 32 (פריהער צעגעלנ. 3)

יעדער איינציגער
האָט זיך איבערצייגט, אז פאר
מעבעל
דיוואַנעס, פעלצען, גייה-מאשינען, גאַרדעראָבען או"וו
צאהלט די העכסטע פרייזען
א. ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאָן 191-00.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען גענוצט מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

DR. MED. J. LUBICZ
כירורג-ארטאפעד
פאלודביאווא 9, טעל. 183-17
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראַצאַוניע פון זעמטליכע ארטאָפּעדישע אַפּאַראַטען ווי: וואַקלערקעס אויף פלאטפוסען, סינטעטישע הענט און פיס, גאַרסעטען א. ז. וו.
נעהמט אן פון 2.30 ביז 4.30 נאָכמיטאָג.

Dr. Z. Rakowski
ספּעציאַליסט פאר אוירען-, נאָז-, האלז- און לונגען-קראנקהייטען
11-טען ליסטאָפּאַד 9
קאָנסטאַנטינער טעלעפאָן 127-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זכרון שער 17 פון 10 — 11 און פון 2 – 3

זיכערע הילף און א רפואה

אהז א אפעראַציע, אָן בלוט, אהז א מעסער און אהן בלוט-פערגיפטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס
פערלאָזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראָך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאָפּ, אָדער אזוי ווי א וואַסער-קאַני און עס פאַלט אראָפּ אין דעם פוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספּעציעל גוטענע הייל-באַנדאַזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראָפעסאָרען מיט מיינע בעהאַנדלונג און פון דייטשן פראָפעסאָר ויאָקטאָר בראָכורעטונג בעזאַטונגען זיכער דעם שמערטען און געפעהרליכסטען ברוך. אויך פאר הויקערע ליטונגען מיט הייל-גאַרסעטען און אפאַראַטן פאר פערקרומטע פוס און פלאַט-פוס ספּעציעלע אַמלעגען אין די שיך. קונסטליכע גומענע פיס און הענד, גומענע זאָקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
שטפּאַנגנט פון 9 ביז 1 בייטאָג און פון 3 ביז 7 אין אָוונד.
ארטאפעדישע אנשטאלט
Specialist J. RAPAPORT, Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10, tel. 221-77, front, parter.
בעמערקונג: דאָס פערזענליכע ערטיינען פון די קראנקע איז אומבעדינגט נויטיג. דיפּלאָמען האָבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראָפעסאָרען: פּראָפּ. ד"ר באַראַנטש, פּראָפּ. דר. י. מאַן רישלער, פּראָפּ. ד"ר בר. קיעלאַנאָווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אָן סערטיפיקאַטען פון דער קראנקען-קאַסע.
דאנקזאגונג.
זינט א סך יאָהרען האָב איך געליטען אויף א ברוך-קראנקהייט, וואָס האָט מיר דורך די מעהרערע שטיקען בעדראָהט מיין לעבען.
היינט אַ דאַנק דעם ה' דיר. י. ראַפּאָפּאָרט, אייגענטימער פון הייל-אָרטאָפּעדישען אנשטאַלט אין לאָדז, וואָלטשאַנסקאַ 10 (פראָנט, פּאַרטער) בין איך בעפרייט פון רופּטור-ליידען, צוליב דעם פיהל איך מיך פערפליכטעט אויסצודריקען עפענטליך מיין דאַנקבאַרקייט
(—) A. GUZE, Łódź, ul. Sw. Anny Nr. 26.

Dr. med. Haltrecht
ספעצ.-ארצט פאר הויט און געשלעכטס-קראַנקה., נעהמט אָן פון 8—9.30 פריה פון 1 – 2 נאָכמיטאָג און פון 6 ביז 9 אָוונד.
זונטאָג פון 9 ביז 1 בייטאָג.
פיעטריקאָווער 10
טעל. 245-21.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען.

---

44 | וויכטיג פאר מחותנים! | 44
קויפט נישט קיין
מעבעל
בעפאָר איהר איבערצייגט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט
Ch. ŁAZNIK
44 גדאנסקא (דלוגא) 44
טעל. 162-56
נאָר ביי מיר קענט איהר בעקומען פערש. מעבעל שעהן, גוט און ביליג.
בעם: כקויף אויך גענוצט מעבעל, דיוואַנעס א. ז. וו.
קומט און איבערצייגט אייך!
44 | 44

שנעלער אויסקויף פון פאטענטען
און רעגיסטראַציע-קאַרטען
אויפ'ן יאָהר 1932
בעזאָרגט דאָס ביוראָ
B. Mann
פיעטריקאָווער 10, וו. 14.

געוו. אסיסטענט פון די קליניקען פון אוניווערזיטעט אין בערלין
DR. MED. STARKER
וועגערישע, הויט, האר און בלאָז-קראנקהייטען
12 שרודמיעסקא 12
טעל 126-87
נעהמט אָן פון 9–11 און פון 4–8 אָוונד.
זונטאג און יום-טוב פון 9 ביז 1 מיטאָג.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן

Dr. med.
H. LUBICZ
ספּעציאַליסט פאר הויט-, וועגערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען
צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 141-32.
עמפאַנגס-שטה'ן 8 – 10, 12 – 2 און 5 – 8, זונטאָג אין יו"ט 9–1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל.

Dr. med.
W. Eychner
אַקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
וואוינט איצט 4 צעגעלניאַנא 4
(נעבן קינא „טשארי") טעל. 134-72
נעהמט אָן פון $2\,^1/_2$ – 4 און פון 7 – 8 אָוונד.

ENGLISH
פאראַנפענגער און פאָרט-געשריטענע. קאַנווערסאַציע, ליטעראַטור
צו צוגענגליכע פרייזען
ערטיילט אַ פעהיגער פעדאַגאָג. — אָפּפערטען אין אדמיניסטר. פאר "Mir"

שייטלען
מיט פאריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען
ווערען ערשטקלאַסיג און רעיעל אויסגעארבייט
צו ביליגע פרייזען
ביי קערש, סקווערא‌ווא 15
לינקע אָפיצינע, 1-שטער שטאָק.

Dr. Różaner
ספּעציאַליסט פון הויט און וועגערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע און קינדערלאָזיגקייט
נארוטאָוויטשא 9, טעלעפאָן 128-98
נעמט אָן פון 8–10; 4–8 אָוונד.
זונטאָג פון 9 ביז 10 פריה.

Dr. A. SZMIRGELD
ספּעציאַליסט פון נערוועגקראַנקהייטען
שפּראַכשטערונגען, (שטאַמלען און אנדערע)
היילונג פון שוואַך-ענטוויקעלטע און שווער-ערציהבארע קינדער
ul. SRODMIEJSKA Nr. 27
טעלעפאָן 151-89 פון 5 ביז 7

DOKTOR
H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאַנא 4, טעל. 216-90
ספּעציאַל-ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט אַנאַליזען, עלקטראָטעראַפּיע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 8–2 און פון 5–9 אָוונד.
בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

מאשין-לעכער
ווערן אַנגענומען אויסצונייען ביי
ג. נארדמאַן, שרודמיעסקא 8

גערעגקט, יודען!
אז איהר דארפט פריהער נישט אונטערנעהמען קיין שום שריט אין אייער רעכטליכען ענין, כל זמן איהר האָט זיך נישט פערשטענדיגט מיט'ן רעכטס-פּובליציסט **י. אינפעלד. לאדז, פיעטריס. 31**
אויפנאהמס-שעה'ן טעגליך פון 4–8 אָוו.
שריפטליכע אָנפראַגען קאָן מען אדרעסירען, לאָדז, פּאָסט-קעסטעל 362

שייטלען מיט פאריזער שרינדען
ווי אויך פערטיגע שייטלען
צו ביליגע פרייזען
ביי פרוי ב. פארזשוצקאַ, קאמיעננא 5
2-טער הויף, לינקס 2-טער שטאָק.

קליינע אנאנסען
1 זלאָטי
פאר א אנאנס ביז 15 ווערטער

לאָקאַלען
אַנ'אָרט צו שלאָפען פאר 2 אַנשטענדיגע יונגעלייט שרודמיעסקא 8, רעכטע אָפיצינע, 1-טער איינגאַנג, וואוינונג 22. 7674

אַ געוועלב מיט אַלע איינריכטונגען פאר 800 זל פון זאָפאָרט איבערצוגעבען. נאַפּיורקאָווסקיעגאָ 27, אין בערשטען-געשעפט. 7676

וויכטיג פאר יעדען איינציגען עס איז פון זאָפאָרט איוועקציגעבען אַ גרויס צימער פּאַרטער, בעאייגנעט אויף אַ ווערקשטעל, אָדער אויף וואָס עס זאָל נישט זיין. צו ערפאַהרען ביי שפּינדלער, וויסאָקאַ 19. 7683

עס איז נויטיג
אַ סוויטער-מאשין אַ 10-ער אָדער 12-ער ווערט געזוכט צו קויפען. אָפּערטען אונטער „מאשין" אין אדמינסטר. מעקלערס געוויגשען. 7779

פעהיגע אַגענטען קענען זיך מעלדען אין דער פירמע „זדראָוויע", וואָלטשאַנסקאַ 52.

אַבאָנעמענטס-פרייז: אין לאָדז – 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים און אויף דער פּראָווינץ 6–6 אַ חודש אין אויסלאַנד – 8 זל.
פאר'ן אינהאַלט און טערמינען פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך
די אדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 . . . . . . 4 . . . . . . 60—
נאָכ'ן טעקסט—12 . . . . . . 8 . . . . . . 18—
[illegible] 50 . . . . . . 100 [illegible] 10 גר. אַ וואָרט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
[illegible] druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 23